

Pentru monarhie:

Pre an 6 fl., 1/2 an 3 fl., 1/4 an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Un őr garmond: odată 7 cr., a dóua óra 6 cr., a treia óra 5 cr., și de fie care publicățiune timbru de 30 cr.

Tot őr ce privesce fóea să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blașiú.

Anul II.

Blașiú 19 Martiú 1892.

Numérul 12.

Un documentú prețiosú și instructivú.

(+) În adausulú numérului de astăđi alú „Unirii” cetitorii nostri vorú puté afla și ceti cu multú profitú epistola pastorală colectivă a Episcopilorú provinciei nóstre mitropolitane despre *creșcerea religio-morală a tinerimii*.

În acestú documentú importantú se oglindéză viú unitatea de vederi și principii și armonia minunată, cu care Archiereii nostri purcedú tot-deuna în cestiunile mari, cari hotărescú fericirea ceréscă și pământéscă a credincioșilorú bisericeii nóstre. Într'insulú strălucesc ca într'unú mărgăritarú prețiosú îngrijirea părintéscă a căpeteniilorú nóstre bisericesci de sórtea învățătorilorú trimiși în mijloculú poporului spre a-lú lumina și cultivá, și totú din acestú documentú se respândescú iubirea învăpăiată, ce o nutrescu Archiereii nostri față cu poporulú românú, în mijloculú căruia ei împlinescú o misiune atâtú de sântă și mare. Pentru aceea unú simțemintú de sinceră recunoscintă și fiéscă mulțămítă trebuie să se stîrnéscă în pieptulú fiesce cărui credinciosú greco-catolicú față cu Archiereii sêi la cetirea pastoralei lorú colective.

Dóue cestiuni de mare însémnatate se tractéză în această pastorală: una generală despre necesitatea de a da tinerimii o creștere religio-morală în conformitate cu principiile religiunii creștine, și alta specială despre necesitatea de a salvá caracterul religiosú

alú șcólelorú nóstre greco-catolice, pentru ca prin această să asigurámú și mai tare creșcerea religio-morală a fi-tórelorú generațiunii ale poporului românú, și ast-felú se putemú creșce unú poporú vrednicú și capabilú de o sórte mai bună, decâtú cea de astăđi.

Orí ce clasă din societatea nóstră románéscă póte profitá de învățăturile cuprinse în pastorala Archiereilorú nostri, dar mai virtosú le va folosi această pastorală unora dintre cărturarii nostri, cari credú, că religiunea și instrucțiunea întemeiată pre religiunea creștină saú nu suntú de nici unú folosú saú potú fi de folosú numai poporului de rindú, dar nu și acelora, cari invétă și sciú carte, orí aú să conducá destinele poporului. Dacă auctoritatea și argumentele Archiereilorú nostri nu vorú fi în stare să-í convingá pre acești ómeni „luminați” despre rătăcirea, în care se aflá dînșii, atunci noi îi facemú încă de acum atenți, că prin propagarea ideilorú lorú greșite ei mână numai apa pre móra guvernului nostru, care se silesce din tóte puterile a desbrácá șcólele nóstre de caracterulú lorú religiosú și prin această și de caracterulú lorú naționalú-románescú, deși chiar unulú dintre cei mai mari filosofi politici ai Magiarilorú și anume Baronulú Eótvös în opulú sêú „Cugetării” a spusú, că sciința fără de religiune este stricaciósă nu numai singuraticilorú, ci chiar și societății întregi. Guvernulú nostrú, și împreună cu elú și unii dintre cărturarii nostri ar' puté

să mediteze asupra acestorú cuvinte ale renumitulú bărbatú de statú și eminentú scriitorú: „Cei mai mari desprețitorii ai religiunii în continuú spunú, că religiunea este folositóre numai poporului de rindú. Mie însă mi-se pare, că acelora, cari domnescú preste poporú, religiunea le este încă și mai de lipsă. Cu câtú este mai largú cerculú de activitate și de putere alú unú omú, cu atâtú mai mare lipsă are acesta, ca voința lui să fie restrinsă între bariere morale. Unú domnitorú absolutú, care póte face totú, ce voesce, și care crede, că póte voi totú, ce-í vine în minte, se preface într'unú monstru, fie elú unú individú, orí fie o maioritate, și numéscă-se elú Nerone, orí numéscă-se elú conventú. Și tocmai această împrejurare ne face, să ne întristámú așa de multú, cândú vedemú ireligiositatea timpului de astăđi. . . . Póte esistá societatea fără de religiune? eú nu sciú, dar sum deplinú convinsú, că o societate fără de religiune póte fi compusă numai din sclavi.”

Chiar și bărbății nostri mai de frunte, cari pórtă rolulú de conducători politici ai poporului nostru, încă potú profitá, dacă vorú ceti pastorala Archiereilorú nostri. Abstragéndú adecă dela împrejurarea, că cauza nóstră națională, dacă se va depune în mâna unorú ómeni fără de frica de Dumneđeú și fără convingeri religiose, póte fi tradată în totú momintulú pentru nisce interese meschine; — noi suntemú deplinú convinși, că fără

Feuilleton.

Unú pașú înainte.

Pre unde ajungú rađele sórelui, tóte se înveluescú și se îmbracă în lumină, érá unde nu potú străbate, e umbră și întunerecú. Și ca mersulú sórelui să fie și mai sêrbătorescú, înaintea lui mergú dorile, și dinapoi flú însoțescú amurgitulú. Cu césuri întregi ni-se vestescú apropierea sórelui, și după apunere vreme multă mai vedemú calea, pre unde aú dispărutú rađele lui de lumină.

Sórele face, să avemú đí și totú sórele face, să avemú nópte. Să nu ne rêsará, nu amú avé đí, să nu mai apună, nu amú avé nópte.

Dar sórele nu rêsare deodată pre întregú rotoGolulú pământului, și în vreme ce pre unele locuri e đíuá mare, pre airea e nópte întunecósă și adâncă. Nu e restimpú de đí, nu e rêsimpú de nópte, pre care să nu-lú poți găsi în orí ce momintú pre suprafața pământului. În totú momintulú se revarsá undeva de đíuá, în totú momintulú e undeva rêsăritú de sóre, međú de đí, asfințitú de sóre, amurgitú de sará, međú de nópte șcl.

Unú mosaicú frumosú forméză sórele pre suprafața pământului, mosaicú, ce pururea acela-și rămâne, deși părțile i-se mișcă necontentitú. Aci e în dorí de đí, colo e rêsăritú de sóre, din colo međú de đí, și mai încolo asfințitú de sóre, amurgitú de sará, međú de nópte, și totulú împreună forméză o întregá đí și o nópte întregá. În momintulú, ce urméză, aci aú trecutú dorile, și sórele rêsare, colo sórele s'a urcatú în susú pre ceriú, dincolo se apropie de ojină, și mai încolo e asfințitú de sóre, amurgitú de sará, međú de nópte, dorí de đí, — și așa mai departe fără capétú, fără de sfârșitú.

Dacă ai porni la rêsăritú de sóre, și ai alergá dreptú spre rêsăritú, și în fiesce care órá ai face o cale de vreo 200 de miluri geografice, și ajunsú la mare, ți-ai continuá calea cu repejunea de mai înainte; atunci în vreme de 24 de césuri ai încunjurá pământulú, și vreme de 24 de césuri totú ți-ar rêsări sórele, fără să se fi ridicatú și numai cu o schiópă mai susú pre ceriú.

Și dacă vieța ta întregá nu te-ai mai oprí în calea-ți nebună, în întregá vieța totú numai rêsăritú de sóre ai vedé, și ajunsú la capétulú vieții ai puté să đici, că vieța ta numai o clipitá a ținutú, te-ai născutú la

rêsăritú de sóre, și până să rêsará, te-a și cuprinsú în brațe ghețosa móрте. Érá de ai porni înainte de rêsăritú, în întreaga ta vieța nu ai vedé mândrulú sóre, ci numai dorí de đí saú întunerecú fără de sfârșitú.

Dacă vremú, ca međulú nopții să fie începutulú đílei viitoare pentru totú pământeni, atunci vomú începe đíua fiesce care, cândú ne va sosí međulú nopții, unii mai lute, alții mai târđii, unii acum îndată, alții preste 1 órá, 2, 3, . . . 10, . . . 20, . . . óre, și unii chiar preste 23 óre 59 minute 59 secunde. Și precândú la unii đíua va fi spre gátare, alții abia îi vorú fi ajunsú la mijlocú, și érá alții abia vorú fi început'o.

Și dacă međulú nopții cu 12 óre îlú vomú însémná de-arindulú cu toții, în ne-numérate feluri vorú trebui să arete césurile nóstre. Vomú avé timpú de Budapesta, timpú de Viena, timpú de Roma, de Berlin, de Paris, de London, de Contantinopolú, de Bucuresci, timpú de Clușú, de Sibiú, de Brașovú, de Blașiú, ș. a. m. d., mai atâtea timpuri câte orașe și câte sate suntú pre suprafața pământului.

Și nu ar' fi nici o supérare, fiesce care s'ar puté îndreptá după césulú sêú, dacă nu

de religione poporul nostru nu-și va pute elupta nici odată libertatea și pozițiunea politică, la care aspiră, sau și dacă în urma unor cauze externe și-ar câștiga această libertate, el nu și-o va pute păstra timp mai îndelungat.

Förte frumosu exprimă indirecte acestu adevëru Archiereii nostri prin următoarele cuvinte: „Dacă lipsesce convingerea tare religioasă cu tôte motivele sale, cari îndemnă pre ómeni la virtute, atunci ce mijloce se voru mai aflá în lume pentru a împedecá pre ómeni dela pëcate și fãrãdelegi și mai virtosu dela fãrãdelegile, pre cari justitiã omenescá nu le póte aflá și pedepsi? Èr unu poporù cufundatù în pëcatù și fãrãdelege cum va mai puté trái? cum se va mai puté ridicá? și cum va puté ținé pașù cu celealalte popóre? cãci scrisù este, cã „pëcatele sãrãdescù popórele“.

În unu poporù lipsitù de principiile religiunii creștine nu veți mai aflá o unitate armonioasă de principii și aspirațiunii comune, ci o anarhie de voințe contrarie și interese opuse, de forțe brutale și neegale și dorințe perverse. Îubirea de sine se amestecá în fiesce care cu urá față cu alții, așa în câtù în locù să avemù unu poporù compactù, vomù avé o adunăturá de ființe omenești, cari se dușmãnescù unele pre altele și se silescù a se nimici împrumutatù.

Acestea suntù motivele, cari ne îndemnă, să rugãmù pre toți cãrturarii și conducëtorii nostri politici, ca să ne deá totù sprijinulù lorù cu cuvintulù și cu fapta, ca să creșcemù unu poporù temëtorù de Dumneđu și iubitorù de virtuțile creștine. Nisuința acéstá este unu programù mare și sãntu, dela a cãruí realizare atrnã în prima linie și realizarea celoralalte aspirațiunii legitime ale poporului nostru, și prin urmare nu póte esistá în sinulù poporului nostru nici unu bãrbatù vrednicù, care să nu-și

deá concursulù sãu puternicù la realizarea aceluí programù.

Fiindù-cá însã creșterea religiosomoralá a poporului nostru numai în casulù acela se póte esegutá, dacá vomù avé la dispusețiune școle cu caracterù religiosù, dela sine urmëzã, cã preoți și mirení, bogáți și sãraci, tineri și bãtrãni, toți trebuie să punemù umëru la umëru pentru a salvá caracterulù confesionalù alù școlerorù nãstre, și acéstá cu atãtù mai virtosu, cã dacá vomù fi salvatù acestù caracterù, amù fãcutù förte multù și pentru salvarea caracterulù lorù românescù.

Calea, ce trebuie să o urmãmù pentru a puté mântui caracterulù confesionalù alù școlerorù nãstre, este marcatá cu cuvinte förte clare și însufletitóre în pastoralala Archiereilorù nostri, și noi nu ne îndoimù nici unu momintù, cã dacá preoții nostri vorù respãndi cu zelù apostolicù ideile cuprinse în acea pastoralá și dacá cu argumentele folosite de Archiereii nostri vorù scí vorbi la inima poporului și-lù vorù scí convinge despre importanța caracterulù confesionalù alù acelorù școle, și mai virtosu dacá cãrturarii nostri și toți factorii, cari aù câtù de micá înfruntã asupra poporului nostru docilù, vorù spriginí din inimá cu fapta și cu cuvintulù nisuințele preoțimii nãstre în acéstá direcțiune, atunci legea, ce are să se aducá cu privire la regularea salarelorù învățãtoresci, va aflá școlele nãstre deplinù organizate și în ceea ce privesce salarele învățãtoresci, și ast-felù acea lege în locù să fie pentru noi o calamitate, va deveni unu mijlocù puternicù pentru promovarea culturai nãstre religioase și naționale.

Trebuie să capacitãmù pre poporul nostru, cã școlele comunale lipsite de caracterù religiosù suntù pentru elù o sarcinã cu multù mai mare, decâtù școlele actuale confesionale. Școlele confesionale își aù deja zidirile de lipsá,

pre cândù școlele comunale vorù trebui să se zidescá tôte din fundamentù; ceea ce va pune o sarcinã nouã și förte grea pre umerii poporului din respectiva comunã politicã. Școlele nãstre confesionale în parte förte mare suntù deja provëdute cu bance, tabele parietale, mape și alte recuisite scolastice, pre cândù școlele comunale, ce s'ar' înființá pre ruinele școlerorù confesionale, vorù trebui să fie înzestrate din nou cu acele recuisite; ceea ce erãși numai prin aruncuri mari fãcute asupra poporului se va puté obtiné. Școlele nãstre confesionale aù în multe comune bisericesci fonduri create în deci de ani, din cari, pre lângá puținù adausù, se potù plãti ușorù lefile învățãtorilorù, pre cândù salarele învățãtorilorù dela școlele comunale se vorù plãti numai din darea impusá din nou asupra poporului, care și altcum este destulù de încãrcatù cu dãri publice. Cu unu cuvintù să facemù, ca poporul nostru să pricëpá adevërulù limpede, cã este mai ușorù a susține conformù legilorù școlele confesionale deja esistente, decâtù a creá cu nouë și mari jertfe nisce școle comunale, în cari nici religiunea, nici limba lui nu se bucurá de drepturile, ce le are dela naturá.

Sã apelãmù la iubirea poporului nostru față cu religiunea sa, limba sa, datinele sale de poporù cu individualitate proprie naționalá pre pãmëntulù acestei patrii comune, și să potențãmù spiritulù lui de sacrificiù, cu care a susținutù pãnã acum școlele nãstre romãnesci, și atunci elù nu se va înspãmintá de puținele jertfe, ce se mai cerù dela elù, și victoria va fi a nãstrá!

Adresele opozițiilor.

În numërulù trecutù alù foii nãstre amù caracterizatù în puține cuvinte rãspunsulù, ce-lù dá partidulù liberalù guvernamentalù la discursulù de tronù, prin care a fostù deschisù parlamentulù ungarù. Amù amintitù

amù avé de a face unii cu alții, și dacá afacerele nãstre nu ar fi legate de timpù.

Pãnã nu erãu trenurile și telegrafele, totù mai mergeá, dar prin trenuri și telegrafe s'au legatù de olaltá locuri îndepãrtate, a cãrorù timpuri se deosebescù cu ore întregi. Timpulù din Sibiu e cu vreo 6 minute înapoia timpului din Brașovù, timpulù din Clușù cu 8 minute, timpulù din Aradù cu 17 minute, timpulù din Budapesta cu 25 de minute, timpulù din Viena cu 36 de minute, timpulù din Praga cu 43 de minute, timpulù din Paris cu 1 orá 32 minute ș. a. m. d.

La stațiuni mai mãrișore trenù dupá trenù plëcá și sosese. Dupá care cësù să se îndrepte trenurile? Dupá care cësù să pornescá și să sosescá, ca să nu se întimple încurcãturi și să nu se ciocnescá douë-trei împreuná?

La noi trenurile se îndreptã dupá timpulù din Budapesta, în Austria dupá timpulù din Praga, în Turcia dupá timpulù din Constantinopolù, în Romãnia dupá timpulù din București, și așa mai în tôte statele dupá timpulù capitalei sau altui orașù mare.

Timpulù unitarù — cum ar fi la noi timpulù din Budapesta pentru tôte stațiunile din țerá — e unu neadevëru, o palmã trasá adevërulù fapticù în față. Dar ce să-i faci? Dacá la fiesce care stațiune cësulù arù fi îndreptatù dupá timpulù ei adevëratù, atunci mașinistulù arù trebui să aibá unu museù

de cësuri, îndreptatù fiesce care dupá timpulù câte unei stațiuni. Pre la câte stațiuni trecù, atâtea cësuri să aibá, sau de nu, la fiesce care stațiune să-și mute cësulù, cãrindu-lù cândù înainte cândù înapoi.

Timpurile unitare înlesniã comunicãțiunea în țerá, dar nu înlãturau neînțelegerile și încurcãturile în comunicãțiunea statelorù cu alte state, cu deosebire cu statele vecine.

Linile ferate și telegrafice nu vreù să scie de grãnițe și de deosebire de stãpãni. Ele strãtaie munții despãrțitori și légã statù de statù, împërãtie de împërãtie. Ele aù înlãturatù și multele timpuri unitare, ce încã se ridicãu ca totù atâtea pedeci în comunicãțiunea deosebitorù state. În loculù atãtorù timpuri unitare în 1 Octobree 1891 statele cu înțelegere împrumutatá aù întrudusù *timpulù unitarù internaționalù* pentru tôte stațiunile cãilorù ferate, mai departe pentru tôte oficiile telegrafice și postale.

Timpulù unitarù internaționalù e cu 16 minute înapoia timpului din Budapesta, și dupá timpulù acesta aù fostù îndreptate în 1 Octobree 1891 cësurile dela cãile ferate, dela poste și telegrafe nu numai la noi, ci și în celealalte state.

Diua de 1 Octobree a fostù o di criticã pentru cësuri. În unele locuri aù fostù date înapoi, airea împinse înainte, aci cu puținù, colo cu mai multù, dincolo cu și mai multù.

La noi aù fostù date înapoi cu 16 minute, în Austria duse înainte cu 2 minute, în Romãnia date înapoi cu 44 minute, în Italia duse înainte cu 10 minute, în Turcia date înapoi cu 56 minute, în Frãncia împinse înainte cu 51 minute șcl. șcl. Unu amestecù grozavù, o învãlmășelá amețitóre!

Ar fi fostù interesantù, să veđi tôte cësurile adunate la unu locù, și să stai să te uști, cum la unu semnù datù arãtãtoarele se punù în mișcare, și începù cãlëtorii lorù scãrțãitóre unele înainte, altele înapoi. La cele duse înainte arãtãtoarele mergù pre cafea și în direcțiunea adeseori bătutá, dar suntù duse mai repede, decum le este obiceiulù să înainteze. Mai rëd le merge însã la cele date înapoi, còstele lorù pãraie de îmbolditurile, ce capëtá, osiile scãrțãite nededate fiindù a se întorce înapoi.

Și mai rëd i-a mersù la bãtrãnulù timpù. Mi, dupá alții mai darnici milioane de ani sau strãcuratù dela începutulù lumii încóce, și totù atãtia apasá și umerii lui gãrboviți, și acum la bãtrãnețe a trebuitù să mai viná asupra lui și diua criticã din 1 Octobree an. tr.

Destulá ocará a fostù asupra lui, cã elù, domnù și stãpãnù preste tôte, a fostù legatù și încãtușatù de sóre, luná, stele și pãmëntù, și împãrțitù în ani, luni, sãptãmãni și zile. Destulá batjocurá, cândù a fostù măruntitù și mai departe în ore, minute și

și aceea, că toate trei partidele opoziționale au mai prezentat câte un proiect de adresă. Credem, că nu va fi de prisos, dacă din proiectele aceste ale opozițiilor vom estrage unele pasaje, cari ne ating și pre noi, fiind în interesul nostru, să cunoștem cât mai lămurită poziția și direcția politică a fiecei cărui partid parlamentar.

Proiectul de adresă a partidului independentist cere independență întregă pentru Ungaria, și susținerea autonomiei comitatelor. După înșirarea unei serii întregi de gravamine, referitor la sistemul electorală dăce: „Dorim îmbunătățiri însemnate și în organizarea casei deputaților. Dreptul de alegere la totă împlinirea trebuie să fie estins în mare măsură. Asta o poftesc cultura crescândă a poporului nostru și neatinerea casei deputaților. Este în opoziție cu dreptatea, ca precând deoparte în casa magnaților membrii alor câteva sute de familii au drepturi legislative deja pe baza născerii, pre atunci aproape la un milion de capete de familie, cari pōrtă cu credință sarcinile publice ale țerei, să fie eschiși și dela dreptul de a alege deputați. Noi ținem a fi neapărat de lipsă, ca abuzurile electorale să fie împedecate, întru cât numai va fi cu putință, și ca să fie asigurată curățenia și libertatea alegerilor prin legile cele mai severe. Aflăm de lipsă introducerea votării secrete obligătoare. Suntem de acord cu Maiestatea Văstră, ca decisiunea asupra validității alegerilor, dacă aceea s'ar contestă, să fie încredințată unei judecării independente. Așteptăm dela guvern proiecte de natura acesta, pre cari noi le vom și studia cu totă serioșitatea. Aflăm a fi oportună, ba chiar necesară o împărțire nouă a cercurilor electorale.“ — Deputatul Eötvös, care a însoțit proiectul de adresă cu o vorbire lungă, a declarat, că partidul independentist nu se va lăsa a fi înfricat în pretenșiunea sa pentru reviziunea legilor electorale prin pretecestul, că în chipul acesta naționalitățile ar' ajunge la o putere prea mare.

Adresa partidului „național“ cere o

desvoltare gradată a independenței ungare și declară, că partidul național și la reforma administrației numai așa își va da consensul, dacă cetățenilor se vor da toate garanțele de lipsă pentru apărarea lor în potrive prepotințelor celor dela putere. În special, partidul național pretinde revisuirea tuturor legilor electorale și asigurarea curățeniei și a libertății alegerilor. Etă cuvintele adresei: „Aflăm de lipsă a enunță încă de acum, că la părțile acele ale reformei administrative, cari cuprind o sporire a puterii guvernamentale, numai așa ne vom da învoirea: . . . dacă mai înainte se vor fi făcut toate dispozițiunile legislative, cari sunt de lipsă pentru asigurarea libertății și curățeniei alegerilor.“

În fine adresa „ugroniștilor“ cere, ca și ceea a independentiștilor, autonomia deplină a Ungariei, avându a se păstra numai *uniunea personală*. Partidul domnului Ugron își motivează această cerere a sa chiar cu interesele casei domnitoare, care numai în Ungaria își pōte afla rađem solid și nici decât în Austria. Adresa ugroniștilor asemenea e plină de gravamine. Cu privire la sistemul electorală din patria noastră etă ce dăce proiectul de adresă: „Noi vom urmă cu bucurie exemplul Maiestății Văștre în activitatea pre vastul câmp al reformelor interne, dară ori ce învoire promite puțin succes, până când principiul democratic nu va fi consolidat prin alegeri libere. Pentru ca legislația să fie vindecată de stricăciunea ei actuală, e neîncunjurat de lipsă, ca dreptul electorală să fie estins și regulat după o basă uniformă, ca cercurile să fie împărțite egal și ca să fie apărată curățenia alegerilor.“

Am estras aceste pasaje din adresele opozițiilor magiare, ca să se vedă, că reclamațiunile noastre în contra întregului sistem electorală din țera noastră încep a fi simțite și aprețiate și de Magiari. Scim bine, că mărturisirile aceste prețioșe nu le-a dat în gura opoziționalilor nostri iubirea față cu naționalitățile, căci în privința acesta nu sunt nici ei mai bun. Rămâne totuși fapt,

că adevărul își face loc, deși cu anevoc. Și e bine, ca să afle lumea chiar din gura Magiariilor neași, de ce natură sunt multă laudatele libertăți, de cari se bucură naționalitățile nemagiare de pre teritorul țărilor coronei Sântului Ștefanu.

Revistă bisericăscă.

Provincia mitropolitană.

Preaveneratul Ordinariat mitropolitan a îndreptat un circular cu Nr. 932—1892, prin care atrage atențiunea clerului archidieceșană asupra articolului de lege XIII din anul 1891 despre repausul de Duminecă. Circulara îndrumă pre parochi, să pōrte grije, ca să se observe serbătorile și ziua sântă a Duminecei, și mai virtos ca lucrătorii să se ferescă de ori ce ocupațiune necuviincioșă și periculoșă. Spre acest scop circulara îndemnă pre parochi, ca pre cât va fi posibil, să adune pre lucrători în Dumineci în jurul lor și să le țină câte o disertațiune instructivă și moralisătoare. Dea Dumneđu, ca circulara să albă efectul dorit.

Roma.

În zilele aceste a eșit de sub tipar schematismul oficioș al S. Biserice catolice, cunoscut sub numele „Gerarchia Cattolica“. Datele sunt pentru anul acesta. Vom estrage următoarele. Numărul actual al cardinalilor e de 56. Unul e rezervat *in petto*. Până la numărul complet de 70 cardinali lipsesc 13, cari vor fi a se creă în consistorele următoare. Dintre cei 56 cardinali 11 au fost creați de Pontificele Piu IX, celalalți de Pontificele actualu. Au murit în cei 14 ani de Potificat al Sântiei Sale Leonu XIII 80 cardinali. Numărul scaunelor patriarhale este 13, al archiepiscopilor 188, al episcopilor 760. Archiepiscopii și episcopii latini cu reședință sunt 800, cei de riturile răsăritene 45. Papa Leonu XIII a în-

secunde, și făcut rob la afurisitele de cēsuri, silit să urmăreșcă pașu de pașu a lor arătătoare, silit să și îndrepteze pașii după caprițiile lor, — cu cele luți să grăbescă, cu cele leneșe să întârđie.

Dar 1 Octobru 1891 a pus vîrf la tōte. Bietul timp! să facă tōte mișcările de mai înainte și prelângă acele în aceeași clipită și deodată să se mai și plece, aci înainte, cōlea să se îndoie înapoi, aci să facă ună compliment, dincolo o închinăciune până la pământ, după cum arătătoarele cēsurilor dela căile ferate, dela poste și telegrafe au fost date înainte sau duse înapoi, și după cum au fost duse cu mai puțin, sau împinse cu mai mult.

Te miri, că a scăpat cu viața după multele plecări și îndoitori, ce a trebuit să facă, te miri că nu ne-a lăsat orfan, că nu am rămas numai cu arțăgōsa lui sōță, caprițioșă vreme.

Sunt miloș dela fire, și ținend în minte, că și eu pot ajunge la vreme de neputință, cruțat am și-mi place să cruț pre bētrāni slăbiți în puteri și să simt împreună cu ei. Dar ziua critică a trecut, și după ce a trecut în pace (în pace cum se cade, nu *Pace bucovină*), imi pot permite și eu, să mă bucur, nu de necasul timpului — Dōmne feresce — ci de urmările bune ale schimbării făcute în 1 Octobru 1891.

Înainte de 1 Octobru 1891 intrând în Austria, trebuia să-ți dai cēsul înapoi cu 18 minute, alt-fel nu țe-se nimeria cu cēsul trenurilor de acolo, era de mergeai spre răsărit, în România, Turcia sau Rusia, și nu-ți duceai cēsul înainte, ușor țe-se putea întâmplă, să mai și întârđi de tren.

Și mai curios era, că telegramele trimise din țerile răsăritene în cele apusene, de multe ori sosiau înainte de a fi fost trimise. Pōte-se? Prea lesne. Să dăcem, că o telegramă avea să se espedeze la 8 ore din București la Paris. Pre timpul espedării în Paris era 6 ore 25 minute, era până ca în Paris să bată 8 ore, telegrama putea să mērgă de sute și mi de ori, numai liniile telegrafice să fi fost libere. Așa s'a întâmplat când cu asasinarea țarului Alesandru II. Asasinarea s'a întâmplat la 2 ore 15 minute (13 Martie 1881), precând în capitalele apusului scirea telegrafică a sosită înainte de 2 ore.

În 1 Octobru a. tr. s'a făcut un pas înainte, și fără îndoie e îmbucurător, că prin pașul făcut ne-am mai apropiat de unitatea de timp, în care creștini și păgāni, Israeliți și Mohamedani, catolici și protestanți, unitari și neunitari, uniți și neuniți, bine ar fi, și ușor am puté, să ne unim.

Academia din Bologna în 1890 și-a fost esprimată dorința, și tot-odată a pro-

pus, ca stațiunile căilor ferate, oficiile telegrafice și postale să socotescă timpul totu într'un chip, și astăd pōte dăce, că și-a vedut visul cu ochi. Dar ar fi de dorit, să nu ne oprim la atăta, și să nu mai așteptăm er vēcuri întregi, și abia atunci să facem un pas și mai departe, și să introducem *timpul unitar internațional universal*.

E neadevăr timpul unitar internațional, dar e numai un neadevăr, precând timpurile unitare de mai înainte erau deci și sute de neadevăruri, era deci și sute de neadevăruri, după ori ce morală, mai mare păcată constituesc, decât un neadevăr, chiar si dacă neadevărul din urmă ar fi cu ceva mai mărișor.

Ușor mi-ar fi să arēt, că proprie și timpurile locale, de cari ne folosim acuma, încă-să neadevăruri, și că introducend timpul unitar universal, am scăpă de atătea neadevăruri, am scăpă cu totul de neadevăr în socotirea timpului. Și dacă totuși mă opresc și nu mai continu de *astă-dată*, culegătoriu e de vină, care mi-a strigat: *destul*, era cei ce știu, ce putere mare e culegătoriu la redacția unui țiar, voru înțelege, că-mi este preste putință. a trece marginile puse de el.

fintată dela urcarea sa pre tronul pontificiu 1 patriarhat, 26 arhiepiscopii, 74 episcopi, 45 vicariate apostolice, 16 prefecturi apostolice și 1 delegațiune apostolică. Datele aceste arată vitalitatea minunată și expansiunea neîntreruptă a catolicismului.

Revistă politică.

Afaceri interne.

Casa deputaților a continuat dezbaterile asupra adresei de tron. Luni a vorbit și Tisza, fostul ministru-președinte. A apărut pactul dualistic în contra opoziționalilor, întărind că acel pact nu se poate schimba. Vorbirea lui Tisza a fost desu întreruptă, și contele Károlyi Gábor a și primit pentru acesta o îndrumare la ordine.

Ministrul de justiție Szilágyi a prezentat parlamentului un proiect de lege referitor la reforma procedurii sumare. Prin acest proiect se face un nou și însemnat pas spre *verbalitate* în procedurile juridice, și fără îndoială se va simplifica foarte mult sistemul greoi de până aci. Mai departe e sperare, că vor înceta și restanțele cele multe, ce se grămădesc pre la forurile mai înalte judecătorești, de-orece de aci încolo afaceri bagatele de câte 100—200 fl. nu vor mai ajunge până pre la Curie.

Marti în 15 Martiu casa deputaților n'a ținut ședință din pietate față cu aniversarea zilei de 15 Martiu 1848.

Frânci.

În locul reposatului episcop Freppel, care a reprezentat în parlament departamentul Finisterre, a fost ales deputat rectorul universității catolice din Paris, Monseniorele d' Hulst. Nou-alesul deputat a declarat, că se va ocupa exclusiv cu chestiunile bisericesti; celelalte chestiuni le va lăsa în grija deputaților conservatori, și în special în chestiunile sociale se va acomoda invitațiilor eminentului conte de Mun. La un grup particular al dreptei conservatoare nu se va alătura Mgr. d' Hulst, ci va participa numai la ședințele plene ale tuturor fracțiunilor ținătoare de dreptă. Mgr. d' Hulst este unul dintre cei mai învățați bărbați ai Frânciei contimpurane și va ocupa locul regretatului episcop Freppel cu demnitate.

Germânia.

Foia oficiasă din Berlin, „Reichsanzeiger“, a publicat un autograf al împăratului îndreptat către ministrul de stat, prin care cu provocare la o scrisoare a ducelui de Cumberland se ridică sequestrul de pre avere a regelui George de Hanovera. Prin asta s'a aplănat o afacere, care de multă vreme țin în agitațiune spiritele din Germania. Afacerea acesta a fost cunoscută sub numele de „*chestiunea fondului quelificat*“. E anume știut, că după încorporarea regatului Hanoverei la corónă Prusiei, la anul 1867 în 29 Septembrie s'a fost încheiat între guvernul Prusiei și între regele George V de Hanovera un contract, în înțelesul căruia regelui s'a lăsat

mai multe domenii, precum și un capital de 11 milioane taleri. S'a pus însă condițiunea, că până când regele nu va renunța la tron atât pentru sine cât și pentru urmașii săi, până atunci averea să rămână în administrarea statului prusian, și numai venitele să se dea regelui, și încă și acestea numai în cas, când regele nu ar întreprinde nici un pas ostil față cu regele Prusiei sau față cu corónă Prusiei. Într'aceia însă regele George a declarat, că el nu va abdice dela corónă Hanoverei. Și cu toate că afară de declarațiunea acesta n'a făcut nici un pas contrar statului prusian, principele Bismarck a prezentat un proiect de lege, în urma căruia a fost pus sub sequestru și rentele averilor lăstate regelui George. Legea numită, care a fost votată în 29 Ianuarie 1869, a lăsat însă în libertate regelui Prusiei, ca să ridice acel sequestru, îndată ce va adă, că familia regelui de Hanovera nu mai e ostilă Prusiei. Acesta a făcut o acum împăratul Wilhelm, după ce s'a convins din scrisoarea ducelui de Cumberland, că el nu e ostil corónă prusiene.

Spania.

În Spania s'a întâmplat în totă liniștea o criză ministerială parțială. Ministrul de marină, admiralul Montojos, la cererea sa a fost relevat din post, și în locul dînsului a fost numit ministrul de marină de mai înainte, Beranger. Causa dimisionării admiralului Montojos este a se cercă în administrațiunea de totă desolată, ce s'a observat în resortul ministerului de marină. Descoperirile făcute au fost atât de compromițătoare, încât admiralul Montojos a aflat cu cale a dimisiona fără întârziere. El însuși fiesce că o parte din vina sa o pune pre antecesorul său. Curios e, că acum a ajuns la minister chiar antecesorul lui Montojos, sub care s'au început malversațiunile.

Correspondențe.

Viena, Mărțisor 1892.

Postul mare în Viena. Dietele provinciale și a Boemiei. Francmasonii. Fructele școlii „moderne“ fără religioase. Orologiu astronomic teatral.

Onorate Domnule Redactor!

Sgomotul carnavalului a încetat. Baluri nu se mai dau, și s'a început și la noi timpul de penitență, în care vrînd nevrînd creștinul este oșei cum silit a-și aduce aminte, că omul are și alte interese mult mai mari și mai de valoare ca alergarea după comor, desfătări și petreceri, vreă să ducă interesele mântuirii sufletului său. Necredință este și în Viena destulă, ca și în toate capitalele europene. Cu toate aceste chiar și vienezii necredincioși preste tot și-a păstrat atăta simț de bunăcuviință, cât în timpul păreseimilor observă cu rigore preceptul bisericesc de a se reține dela petreceri sgomotoase. Eră foile jidovesce, — cari numai cu câțiva ani înainte își băteau joc de toate instituțiunile creștinesce, — de când creștinii vienezii au început a se organiza pentru emancipare de sub jugul lor rusinos, sunt mai modeste și încep și ele a vorbi despre creștinism ca de religioasa cea mai admi-

rabilă a iubirii și a se păzi ca de foc de a mai vătămă simțul religios al publicului vienez în timpul acesta sacru. Că ore în cât observă publicul vienez preceptul postului, care la apusen e mult mai ușor decât la noi la orientali, nu pot să știu. Ce știu, este, că în fiesce care biserică în totă decursul postului mare se țin pre săptămână două predici de către predicatorii cei mai buni. Și când se țin predicele aceste, atunci mai toate bisericile aceste sunt pline. Cu deosebire biserică universității, în carea predică Iesuișii, este plină până la treptele altariului, eră stradele din jurul ei sunt pline de equipagele publicului ales, ce lea parte la predicele aceste. Nu știu, dacă nu ar fi bine, să se introducă și pre la noi instituțiunea predicilor de păseme, după ce și fără de aceea canoanele cele lungi din Triodă pre sate nu se pot ceti, ca să stîrnescă în popor simțul de penitență.

II. Consiliul imperial sau Reichsrath-ul este acum împăratat, și sunt deschise toate dietele provinciilor imperiului, cari se ocupă cu afacerile lor locale. Căci Austria este ca atelierul unui orologiu, în care pre lângă un orologiu mare de părete mai sunt și o sumedenie de orolage mici. Când sună orologiu cel mare, atunci cele mici nu s'audă. Când încetă însă cel mare, atunci de-odată au și sunându o grămadă de orolage mici, ca și cum ar' vră să se intrăcă unele pre altele. Multă interesă nu stîrnesc dietele aceste provinciale. A Boemiei însă a ajuns a fi așa de interesantă ca și Reichsrath-ul. Căci în dieta acesta se luptă două națiuni puternice, Germanii cu Boemii. Încă în 1890 Cehii bătrâni au fost făcut un pact de împăcare cu Germanii. Cehii tineri, cu cari nu știu de ce, așa mult simpatizează unele foie de ale noastre, au folosit toate mijloacele, ca să înstrăineze pre poporul boem delă pactul acesta, așa, cât cu ocaziunea alegerilor Boemii au trimis în dietă o majoritate de cehi tineri. De altă parte Germanii încă nu se arată destul de sinceri, acum când e vorba de aplicarea pactului în practica legislațiunii. De aceea pactul amintit nu se va putea executa, de o parte, până când Germanii nu vor fi mai sinceri, de alta, până când poporul boem nu va fi sătul de palavrele radicalilor cehi tineri, cari îi promit sarea cu marea, și apoi sunt incapabili de a-și implini promisiunile. Multă sémână Cehii tineri cu domni nostri dela „Tribuna“, cu acea deosebire, că aceia au totuși o convicțiune deși rea, aceștia însă nu au nici o convicțiune, ci politica lor e politică de persone.

III. În Austria societatea secretă a Francmasonilor nu este recunoscută. De aceea domni, cari fac parte din ea, sunt înscriși ca membri tot la logele din Ungaria. Chiar pentru aceea Francmasonii din Austria s'au făcut foc și pară, când au audiat, cât de oșzăn li-s'a spus adevărul în față în reprezentanța municipală din Buda-pesta, fiindcă au cerut dela cetate pre nimica un edificiu al cetății spre a-lu adaptă de loge francmasonice. Reprezentantul Medrey le-a dat de gol planurile lor infernale și conduita lor miserabilă, adaugându, că ar fi o crimă, dacă în un timp așa ireligios ca cel de astăzi ar mai fi ajutat o societate ca a Francmasonilor, care tinde a nimici ori ce religioase. Și

representanța cetății le-a și respins cererea. Când au auzit de această foile jidovesci francmasonice din Viena, începură a striga, că această e o intoleranță de evul de mijloc, cu toate că chiar așa ar acusa reprezentanța Budapestei de intoleranță, dacă o atare casă s'ar fi dat, însă nu Francmasonilor, ci spre scopuri religioase. Căci liberalismul lor stă în aceea, ca Francmasonii să capete tot, biserica însă nimica.

IV. Generațiunea mai nouă crescută în școala „modernă” fără religioasă începe a intra în viața practică, căci cea veche crescută în școlile bisericești se stinge pe încetul. Și urmarea cea dintâi este, că crimele se înmulțesc totu mai tare, și criminaliștii sunt din ce în ce mai rafinați, câtă sevăresc crimele cu planuri așa bine premeditate și țesute, de nici judecătorii investigații cei mai ageri și mai sperți pre lângă totă silința nu pot pune mâna pe ei. Numai acum în timp de o lună s'au întâmplat două omoruri grozave în locuri foarte umblate, și totuși făptuitorii nu putură fi încă aflați. Lucru firesc. Știința fără religioasă a folosit tot-deuna mai mult răul decât binelui, mai mult crimei decât virtuții.

V. Publicul din Viena alergă ca la o minune la un orologiu astronomic de construcție cu totul nouă, espus spre vedere pe câteva zile în atelierul unui orologier. Orogliul arată secunde, minutele, pătratele, orele, zilele, lunile, anii comuni și viseci și serbătorile toate până la minuta din urmă a anului 9999. Pre lângă aceea mai arată timpul normal al locului, unde e așezat, și timpul de zi din 16 cetăți mai însemnate de pe fața pământului. Orogliul are și ceva teatral. Minutele le bate un ingeru pre un clopot. Pătratele un ingeru pre două clopote. Orele le bate ingerul morții alcătuit în formă de schelet. Fiesce care oră e simbolul vieții omenești. La pătratul dintâi se arată un copil; la alu doilea un tineru; la alu treilea un bărbat și la alu patrilea un bătrân, pre care apoi morțea îl duce îndată. Dimineța la 6 ore se arată un monac, care intră într-o biserică rugându-se, când apoi în turnul bisericești sună un clopot mic, și în biserică se aude o musică, ce cântă imnul de dimineță. Când înnopteză, se arată un păzitor de nopțe, care sună din buciul la fiesce care oră. La trei ore dimineța apare un cocoș, care cântă de cătră ziua. În seara de Crăciun apare icóna născerii, érá la 31 Decembre meșul nopții sună o trimbiță, care anunță anul nou. La fiesce care oră apar cei 12 Apostoli și Domnul Christos. Apostolii se plécă și Domnul fi binecuvântat. Numai Iuda nu se plécă, și numai el rămâne nebinecuvântat. Orogliul l'a pregătit un tineru în timp de 5 ani, și cere pre el 80,000 fl. v. a. E de 3 1/2 metri înalt, 3 metri lat și unu metru larg. Fără îndoială se vor afla amatori și de așa ceva, cari vor da pre el suma această mare.

De altă dată altele. Salutare.

B.

Ticvanii-mare (Diec. Lugoșului), 9 Mart. 1892.

„Fundatiunea greco-catolică Sofroniu și Maria Popa din Ticvaniul-mare.”

Onorabilă Redacțiune!

Cu inima plină de bucurie creștină și românească vinu a vă aduce la cunoștință o întâmplare rară în viața noastră bisericească și

națională, rugându-vă, să binevoiți a o face cunoscută și cetitorilor organului nostru iubit „Unirea”. Voi să vă relatez despre o fundațiunea maritimă, ce a făcut o unu creștinu evlaviosu din comuna Ticvaniu-mare cu numele *Sofroniu Popa*.

În 29 Februaru a. c. a repositat în Ticvaniu-mare Sofroniu Popa, unu dintre locuitorii cei mai de frunte ai comunei noastre. Reposatul în viața sa a fost unu creștinu și unu cetățen de modelu, care prin străduința sa a adunat o avere foarte considerabilă. Inima lui nobilă l'a îndemnat, ca cu averea sa pământescă să-și agonisească o comoră neperitoare în ceru. Și așa el îngrijindu-se de familia sa, și-a adus aminte tot-odată și de biserică și națiunea sa. În testamentul datu din 27 Februaru 1892 a dispus, ca o jumătate sesiune urbană să trecă în proprietatea bisericești greco-catolice din Ticvaniu-mare. Din venetele acestei sesiuni voru avé a se celebrá în fiesce care anu câte două sante liturgii însoțite cu părăstas pentru repausul sufletesc al soției sale, érá 20 de florenți se voru da ca stipendiu la câte unu prunc din vre-o familie română greco-catolică binecuvântat cu trei sau mai mulți prunci, sau la vre-unu tineru român gr. cat. din Ticvaniu-mare, care va învăța vre-o meserie.

Mai departe a dispus reposatul în testamentul său, ca să se predea în administrarea Preaveneratului Ordinariatu episcopesc gr. cat. din Lugoșu o sumă de 10.000 fl. Dorința reposatului este, ca prin fructificarea corăspundătoare această sumă să se ridice la duplu. Din interesele acestui capitalu Preav. Ordinariatu din Lugoșu va stator după buna sa chibzuță o sumă de stipendii, cari se voru da la școlile de pre la școlile medii și superioare, precum și la învățeii de meserii. — Fundatiunea va purta numele: „Fundatiunea greco-catolică Sofroniu și Maria Popa din Ticvaniul-mare.”

Érá, Onorabilă Redacțiune, o faptă, care merită să fie înregistrată în analele noastre bisericești. Dea cerul, ca acestu exemplu nobil să afe imitatori câtă mai numeroși.

Primiți, Vă rog, asigurarea stimei și considerațiunii mele deosebite.

Sofroniu Pascu,
parochu gr. cat.

Colecta crucerului.

La colecta crucerului inițiată de noi în numărul 16 alu „Unirii” din 1891:

Au solvit pre anul 1891. În Arhidieceșă: Parochia Ernotă, 4 fl. 30 cr. — Parochia Gârbovița, 2 fl. — Parochia Ciachi-Gârbău, 3 fl. 20 cr. — Mai mulți învățatori, 72 cr. — Maria Radu n. Boeriu din Blăși, 1 fl. — Parochia Dâmbul de Câmpie, 3 fl. — Parochia Turda nouă, 3 fl. — Parochia Rediu, 11 fl. — Parochia Micușu, restul de 4 fl. 85 cr.

Au solvit pre anul 1892. În Arhidieceșă: Parochia Micușu, o rată de 1 fl. 21 cr. — Mihailu V. Cicudi, parochu în Săcalul de Câmpie, a adunat cu ocaziunea unei petreceri 7 fl. 67 cr.

Până acum au încursu pre anul 1891 suma de 1,004 fl. 74 cr., érá pre anul 1892 suma de 20 fl. 88 cr.

Noutăți.

La numărul de față alu foil noastre este alăturat unu supplementu de o jumătate cöld, în care află cetitorii nostri textul epistolei circulare adresate de episcopatul provinciei noastre mitropolitane clerului și poporul credinciosu din provincia mitropolitană „despre creșterea religioasă-morală a tinerimii”. — Aprețierea acestui însemnatu documentu se pöte ceti în fruntea foil.

Chirotonire, Escelența Sa I. P. S. D. Mitropolitu a celebrat la 14 a l. c. în capela din reședința mitropolitană conferind ordulu ipodiatonului și diaconatulu dloru Aureliu C. Domșa și Teodoru Bónca; lectoratul, ipodiatonulu și diaconatul dloru Dr. Ambrosiu Chețanu și Demetriu Mărculețu. Numai la lectoratu au fost promovați dñii clerici de anul alu III-lea Aureliu Aron, Victoru Gitta (din diecesa Oradei-mar), Iustinianu Harșa, Ioanu Hulea, Ioanu Mihalca, Georgiu Nicola (din diecesa Lugoșului), Aleșiu Popu, Traianu Radu, Ștefanu Roșianu, Ioanu Scridon și Silviu Simoneti (din diecesa Lugoșului). În 17 a l. c. celebrând Escelența S'a totu în capela înălțat pre diaconu D. Mărculețu, Dr. A. Chețanu, A. C. Domșa și T. Bónca la sânta tréptă a preoției.

Binecuvintare de biserică. Măne în 20 Martiu va fi binecuvintarea bisericești celei noue greco-catolice din Sigetulu Marmatei. O zi de bucurie mare va fi acesta pentru credinciosii din Sigetă, cari de 21 ani neavându biserică erau siliți a asculta servițiile dumnezeesci într-o mică și scundă capelă a latinilor, în care abia încăpeau 50—60 de persoane. Biserica cea nouă e o clădire frumoasă și impunătoare. La ridicarea ei a concursu poporul din Vicariatu cu suma de 10,000 fl., érá la înzestrarea internă cu daruri în valöre de 1500 fl. și cu oferte de bani în suma de 800 fl.

Promovare. Dl. Aureliu Mărincașu, fiul parochulu nostru din Săcuș, a fost promovat în 20 Februaru a. c. la universitatea din Cluș de doctoru în științele juridice.

Cu privire le repausul de Dumineca ministrul r. u. de comerțu a datu o nouă ordinațiune, prin care se abrogă punctele I—VI. din regulamentul datu de același ministru sub Nrul 37,892—1891. În sensul nouei ordinațiuni, care intră în vigore la 20 Martiu a. c., prăvăliile și atelierurile, cari mai înainte trebuiau să se închidă la 10 ore t. de am., pot rămâne deschise până la 12 ore. Asemenea se pöte lucra până la 12 ore și în birourile magazinelor și ale fabricelor. Salónele friserilor și barbierilor pot rămâne deschise până la 2 ore d. am., érá traficele se pot ține deschise totă ziua.

La fondulu „Petru Solomonu” au mai încursu următoarele contribuiri: Teofilu Moldovanu învățatoru în Cicudi, 5 fl.; Teodoru Moldovanu, învățatoru în Șeșu de Câmpie 50 cr. Suma tuturor contribuțiilor face: 138 fl. 72 cr. Blăși, 16 Martiu 1892. Georgiu Munteanu.

O idee bună. Mai multe familii inteligente de pe Câmpie s'au înțelesu, ca pentru a-și procură câte o distracție plăcută și onestă, să convină din cându în cându la câte una dintre familiile angajate la aceste petreceri restrinse. Cu ocaziunea acestor conveniri s'a decisu, ca să se adune anumite taxe neînsemnate, dela bătrâni, tineri, feciori și fete. Bani ast-fel încursi se voru transpune la „Colecta crucerului”. — În numărul de față amu și publicat suma de 7 fl. 67 cr., colectată de dl. Mihailu V. Cicudi, cu ocaziunea unei asemenea petreceri, aranjate în dulcele trecut. După ss. Pasci se voru reîncepte convenirile. — Ideea e foarte bună, dorim să fie imitată.

Ioanu Popescu, profesorul la Institutulu teologic-pedagogic din Sibiu a repositat la 15 a l. c.

Casă de morțe. Paulu Marinu, teologu absolutu de Blăși, după grele suferințe a repositat la 14 a l. c. în Cluș, în etate de 21 ani. În veci amintirea lui!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Dilele „critice“ ale „profetului“ Falb.

(Fine.)

Dar ce ar fi de dîsu în contra teoriei Falbiene?

Mai întăit, că Falb mănecă dela o supoziție, până acum însă nedovedită cu desăvârșire, cândă susține că „interiorul pământului ar fi cu totul fluid și încunjurat de o coje subțire, însă tare“. Scrutările mai nouă vedesc în mare măsură verosimilitatea, cumcă interiorul pământului n'ar fi de totu fluid, ci că ar posedă deja unu așa mare grad de firmitate, câtă despre o mișcare fluxuală și refluxuală a interiorului pământului în înțelesul Falbianu de locu nu pôte să fie vorbă.

Dară chiar și dacă dimpreună cu Falb amu voi să acceptăm, cumcă interiorul pământului ar fi fluid, chiar și atunci nu s'ar puté esplică cutrémurile de pământ, după cum o face dînsul. Mai înainte de tôte trebue să considerăm, că în casul acesta interiorul ce-lu fluid numai pre încetul ar pătrunde în „coja cea tare“ a pământului, și cumcă proporțiunea între coja pământului și međul pământului cu privire la consistința lor nu trebue să ne-o socotim așa de nemijlocită, precum este ea între coja unui ou, și între conținutul celu curgătoru bine despărțit alu aceluia. Așadară de cumva interiorul pământului ar fi fluid, atunci trebue să ni-lu socotim așa, că ar fi în spre suprafața numai pre încetul solidificat. S'a calculat însă cu acurateță, cumcă la unu atare interioru alu pământului înălțimea revărsătoare s'ar puté sui numai până la 30 centimetri preste nivoulu fluxualu. Celea mai înalte revărsări ale Oceanulu se nascu numai prin strîmtoririle valurilor revărsătoare printre țermurii convergenți, sau acolo, unde fundulu mării decresce cătră suprafața apéi. Acestea pedeci colosale, cari înaltă așa de tare înălțimea valurilor revărsătoare ale oceanulu, nu le adăm în interiorul pământului, fiindu-că pământul celu solidu prin stările sale plastice intermediare în spre interiorul seú trece din ce în ce mai tare în stare fluidă. Dacă acum asupra coji pământului s'ar deprinde din lăuntru o influință fluxuală, atunci pătura cea môle ca aluatulu a coji pământului ar cedă în modu blându influinței valurilor fluxuale și s'ar străformă în modu corespunđătoru. La suprafața pământului însă n'amú simți despre acésta nimica.

Să recapitulăm încă odată pre scurtu, și în puține cuvinte, că „chiar și dacă ne-amú închipu ca și Falb, că interiorul pământului este fluid și are mișcări fluxuale și refluxuale, totuși în acésta nu vomú puté să vedemú cauza cutrémurulu de pământu“.

Abdicemú de a mai produce și alte cause, cari vorbescú contra teoriei Falbiene, și ne vomú mărgini numai a vorbi ceva și despre statistica cutrémurilor de pământu publicată de Falb. Pentru-că asta este, carea i-a câștigatú atăția partisaní până și între păturile populare. Prin statistica acésta a cercatú să arete, că cutrémurile de pământu în tot-deuna ar fi fostú în legătură cu culminațiunile lunei, adecă cu luna plină și luna nouă.

Numerii statisticii al marelui „profetú“ multă vreme nu i-a controlatú nimeni, până ce nu și-a luatú ostenéla, să o facă acésta în timpul mai din urmă profesorulu Hörnes din Graz. Resultatele, la cari a ajunsú acestú profesorú, și cari le-a descrisú într'o carte specială, suntú cu dreptú cuvintú nimicitóre pentru Falb. Căci dacă teoria lui Falb ar fi adevărată, atunci cutrémurile timpurilor trecute ar fi trebuitú să concadă cu constelațiunile fluxuale, adecă cu fazele lunei pline sau lunei nouă. Falb întru adevărú o și susține acésta în statistica sa amintită. Profesorulu Hörnes în locu de a afli consonanțele acelea susținute de Falb, a aflatú contrarietățile celea mai bătătoare la ochi.

Puterniculú cutrémurú de pământu întimplatú în Villach (Carintia) la an. 1348 Falb nu l'a aflatú vrednicú să-lu însămneze în statistica sa, și acésta de sigurú din motivulu, că „nu s'a potrivitú în statistica aceea, căci acela s'a întimplatú pre timpul, cândú n'a fostú nici lună plină nici lună nouă“. Nu putemú să amintimú tôte contrarietățile descoperite de profesorulu Hörnes în statistica domnulu Falb. Ne vomú revocá în memorie numai două casuri de cutrémure de pământu în timpul mai nou, și anume cutrémurulu de pământu întimplatú în Spania la anul 1884 chiar în ziua crăciunulu, și care a causatú mare miserie. Cine va resfoi cãlindarulú din anul acela, va afli, că cutrémurulu acela s'a întimplatú chiar în pătrariulu celu dintăiu alu lunei, pre unu timpú, cândú după Falb de locu n'ar fi trebuitú să se întimple, ba ar fi trebuitú să fie chiar minimulu cutrémurulu de pământu. După aceea amintimú marele cutrémurú din Cașmir în Asia (întimplatú la 21 Iunie 1885), unde au peritú 3681 de ómeni, 25,000 de oi, 8000 de boi și s'au nimicitú 70,000 de zidiri: cutrémurulu acesta încă s'a întimplatú cu 6 zile mai înainte de lună plină.

Falb de altmintea a prevăduțú și casurii de acestea și s'a îngrijitú deci, ca teoria lui să nu capete gauri nici chiar atunci, cândú cutrémurile de pământu n'ar concadă cu „dilele critice“. Elú adecă admite, că cutrémurile potú să se întimple mai de grabă ori mai târziu cu 3 până în 5 zile. „Dar ce prețú pôte avé o atare statistică,“ dice suscitatul profesorú Heim, „după ce cutrémurilorú nu li-se iértă să se întimple mai de locu în celea 7 zile înainte sau după luna nouă ori plină?“ „Unú cutrémurú întârziatú cu 5 zile este numai cu 2 zile îndepărtatú dela timpul, cândú cutrémurile au să fie foarte rare. Dar de! tôte astea suntú registrate, ca și cândú s'ar potrivitú cu teoria și s'ar alăturá maximulu. În chipulu acesta prea ușorú poți să alături ori ce faptă la o teorie și fiesce ce cutrémurú poți să-lu proclamí ca dovadă. Dacă noi spre a fi drepti, amú concede și timpurilorú minimale, adecă timpulú pătrariulu celu dintăiu și celu din urmă alu lunei, grăbirii și întârzierii, atunci statistica acésta ar fi unú adevăratú moftú!“

De altmintea ori care din cetitori pôte să-și permitá gluma de a profeti cutrémure de pământu pre basa teoriei Falbiene. Căci spre acésta are lipsă numai de unú cãlindaru bunú, ca să-și decopieze din acela „timpurile critice“ și apoi să începá grațiosú cu profetiile. Să stătorimú de exemplu, că ziua a 7-a a unei luni ar fi lună plină și în ziua a 21-a lună nouă. Falb concede cutrémurilorú grăbirii și întârzierii de 5 zile. Prin acésta „timpulu criticu“ s'ar întinde înainte și după ziua a 7-a și a 21-a din lună și s'ar estinde dela ziua a 2-a a lunei până la ziua a 12-a și dela a 16-a până la a 26-a. Și atunci apoi ar fi mare minune, dacă partea cea mai mare a profetiilorú nu s'ar impliní! Dacă concedemú odată întârziări de 5 zile, și cutrémurulu de pământu se întimplă cu o zi mai târziu, — „atunci nu s'a potrivitú chiar acuratú, dar ceva totuși a sciutú profetulu!“ Da fiesce că tot-deuna „consună“, de cumva vomú voi să ne aducemú aminte, de ce ni-s'a spusú mai la începutú, că adecă suprafața pământului într'unu punctú ore care tot-deuna este în mișcare, și cumcă în fiesce care zi una ca alta se întimplă celú puținú două cutrémure de pământu.

Dacă suprafața pământului se mișcă tot-deuna în vre-unu punctú, dacă în tótă ziua ore unde se întimplă 2 până în 3 cutrémure cu vre-o 20 până 40 de sguduirii, atunci acestea se întimplă și în zile de aceea, căroro domnulu Falb nu le-a destinatú cutrémure. Acestú faptú nimicesce apoi ori ce basă, pre care să se rađeme teoria lui dimpreună cu nemernica lui statistică. Aci este loculú, ca să ne aducemú aminte și de pécă-

toșia unei mari părți a preseii dîlnice, care vestesce lumii profetiile lui Falb, ba încă suflă în trimbiță, dacă „profetulu“ i-se sfetesce vre-odată, tace însă ca peșcele, dacă „nu i-s'a sfetitú“. Între atari împrejurări nu e mirare, dacă publiculu se lasă a fi sedusú prin profetiile lui Falb. Căci Falb de exemplu în Martie 1887 a fostú profetitú grozave cutrémure de pământu pre 17 Septembrie și 16 Octobru a aceluia-și anu. Diarele lute au luatú notiță despre profetiia acésta. Dar ce să veđi! ele au tăcutú, deși în ziua de 17 Septembrie câtú și înainte cu vre-o câteva zile de acésta zi, precum și după acésta cu vre-o câteva zile a fostú domnitú o liniște extraordinară; și ce e mai multú, nici în ziua de 16 Octobru nu s'au pututú anunță însămneate sguduirii. Domnii jurnaliști de sigurú și-au uitatú de multú de profetiia aceea, și totú asemenea și publiculu.

Falb chiar la începutulu carierei sale ca profetú de cutrémure de pământu printr'o nebanatică profetiie a provocatú o turburare nespusú de mare în America de mēdădi în republica Peru cea adese ori și greu cercată de cutrémure de pământu. Elú adecă a fostú pređisú și pentru acésta țeră pre ziua de 1 Octobru 1869 unú grozavu cutrémurú. Poporațiunea din Peru și cea din apropiatul Equadour în urma acestei anunțate catastrofe eră îngrijită și turburată. Multú temuta zi de 1 Octobru a sositú, cutrémure afeve s'au întimplatú, însă departe, în Asia ostică, chiar și în America nordică, dar nu în Peru. După asta a publicatú apoi unú apotecarú italianú domiciliatú în orașulu maritimú Callao unú articulu semnatú cu numele „Falb“ în diarulú „Panama Star and Herald“, în care se împărtășia, că la scotirea cutrémurulu de pământu peruanú din 1 Octobru s'a străcuratú o greșelă, și anume că acelú cutrémurú se va întimplá nu în an. 1869 ci în anul 1969. Acestú apotecariú prin acésta a făcutú însă numai o glumă. Dar aceea la nici o întimplare nu pôte să trecă de glumă, dacă bãrbatulu cutrémurilorú de pământu în deprinderea presupusei sale chemări de profetú neliniștesce și înspăimintă pre ómeni.

Credemú, că cele țise până aci suntú de ajunsú, pentru ca să scie cetitorii nostri, câtă valóre meritá profetiile acelea, cari le face Falb și cari le reproducú și foile fără de ceva observare.

Prelucrare de V. Fl.

Sърmana Dolores.

Istorie Andalusană de Fernan Caballero.

(Continuare.)

Trecuse unu anu, de cândú Dolores se afli în casa acésta. S'ar fi pututú dice, că anulú acela a fostú pentru ea fericitú și plăcutú, de nu i-ar fi fostú gândulu la mamă-sa cea mótă, la Lorenzo iubitulú ei și la Tomasilo, care cãlătoriá cine scie pre unde.

Într'una din zile Rosa o întrebă pre neașteptate:

„Spune-mi, Dolores, ai tu drăguțú?“

Trebue să se scie, că în Spania iubirea e la țeraní unu lucru foarte naturalú. Ea tot-deuna e premergătoare casațoriei și e unu ce așa de necesariú, și care dela sine se înțelege, câtú nimeni nu cercă a-lu ascunde, după cum se îndatinéză tinerii a face în alte țeri. Dreptú aceea Dolores rěspunde sincerú:

„Da, am!“

„O, fericito!“ replică Rosa. „Dar unde-i? Eú nu l'am veđutú încă nici odată.“

„E departe.“

„Departe? O, Dómne! Dar de unde scii tu, că acela e aievea drăguțulu tēu?“

„De acolo, de unde scie și elú, că eú ișú odorulu lui . . . noi ne iubimú.“

„Unu drăguț, ce s'a depărtat, e ca și o pasăre cântătoare, care și-a perdut verșul. Ce folos ai de el? E bucuros și abdică de unu ast-fel de odor. Dacă și-ave eu drăguț, acela ar trebui să vie în totă ziua la mine, să mă distragă și să-mi cânte, și-apoi să ne cununăm.”

„Pentru ce să te grăbesc așa de tare cu cununatul?”

„Pentru motive foarte însemnate. Să scap de mamă-mea, care mă necăjește mai tare, decât cum te necăjește o muscă la prânz. . . . Dar să le lăsăm acestea! Spune-mi, cându și-se întorce scumpul? Cum îl cheamă?”

„Lorenzo.”

„Lorenzo Lopez? Pentru Dumnețeu, omeni povestesc, că elu așa-i de brusc și arțagos ca și unu Turcu. Sărmană fată, cum te compătimesc! . . . Ei bine! să ști, scumpă Dolores, că dacă se va întorce Lorenzo alu tău și va veni aci, să te cerceze, mama îl va bate, căci dăce, că toți drăguții își ucigași.”

„Elu n'a avé să vină aci,” răspuse Dolores surizându.

„Nu vei pute povesti cu elu nici odată, nici chiar prin grilajul ferestii.”

„Nici aceea nu va trebui să se întimple, Senorită!”

„Er imi dăci Senorită? Nu și-am spus de mil de ori, să nu-mi mai dăci așa, fără numai cându mamă-i de față. Biata mamă! cându o veți gătată cu hainele ei strinse pre trup și cu mantelele-i moderne, nu și-se pare, că ai înainte-ți unu pachet, ce l'au făcutu rău? Și-apoi titularele de „Senora” și „Donna” așa i-se potrivesc, ca mie șlepu unei princese. . . . Mai ascultă-mă, Dolores dragă! Acum dacă tu ai drăguț, ar trebui să fi totu voioasă și fericită, nu întristată.”

„A fostu unu timp,” răspuse Dolores, „cându și eu cântam și rdeam, dar tatăl meu își găsi mărtea în mare, mamă-mea muri fără de nici unu ajutoriu pre năsipul udă alu mării, er scumpul meu frate a plecatu pre mare, și cine scie, pre unde-i acum, — pôte nu voi avé să-lu mai vedu nici odată; și în sfârșitu pre Lorenzo mi-l'au dus în oste.”

„Ai dreptu, biată Dolores!” replică Rosa lacrimându. „Mângăia-te însă, căci morții sunt în ceriu, er cei vii eră și se voru întorce!”

„Aminu!” dăce Dolores oftându.

IX.

Într'o séra Dolores eră cuprinsă în grădină. Stăpână-sa cea cruțătoare, cu înăscutul său simțu pentru ceea ce e pozitivu, tocmai ceva într'o tablă de legumi. Cătu de tare se schimbăse grădina fericitului Senor Marcelino. Nisce căpățini înflăte de curechiu dădură la o parte tufele de mirtu. Nisce cepe mici împuțiau aerul cu mirosul lor chiar în locul, unde mai înainte îl îmbalsamă parfumul viorelelor, și nisce năpă folticoși comodisau acum în stratul superbilor georgine.

Se înțelege dela sine, că schimbarea acésta nu convenia Rosei, și acestea flori smulse au storsu din ochii ei lacrimile cele dintăiu. „E chiaru rușine,” dăcea ea măniosă cătră mamă-sa. „Acuși nu vei mai găsi în totă grădina altă rosă afară de mine! De-ar da Dumnețeu, să și-se vestejescă totu curechiulu, să și-se usce totă sălata și să și-se putredescă năpă!”

În séra acésta ceriulu eră înorat. Vintulu, care sufă plângendu printre frunzele arborilor, vestiă apropierea țernei. Dolores privia întristată la norii, cari sémănu de minune cu două masse de luptători, ce se aruncă unii asupra celorlalți. Din depărtare se auđia vuetulu gróznicu, ce-lu produceau valurile mării lovindu-se de țermuri. Întunereculu totu creșea. O dungă lungă și négră se ridică deodată pre orizontu și acopere totă partea sudică a ceriulu.

„O Dumnețeu!” esclamá ea. „Unde află ére pre fratele meu furtuna acésta, ce se apropie? Ilu va află doră pre mare, pre uscatu, ori pôte în grópă? Fôrte ușoru s'ar poté întimpla, să nu-lu mai revedu nici odată!”

În momintulu acesta cineva bate la ușe. Dolores se grăbesce să deschidă. Pre pragu apare unu tinéru înalt și subțirel, îmbrăcatu cu nisce vesminte frumoșe de mărinariu. O căciulă catalonică, ce o purta sumețu, i-se ședea așa de bine pre frisatul pėru blondu. În ochii lui se ivesc două lacrimi, cari luncându în josu pre fața-i arsă de sóre, făceau unu contrastu caracteristicu cu buzele-i surizătoare și cu bucuria-i lăuntrică, ce se vedea așa de bine oglindită în chipulu lui.

„Nu mă mai cunosci?” dăce străinulu cătră Dolores care așteptă tăcută, ca elu să spună, de ce vine.

La auđulu vocii lui Dolores strigă deodată surprinsă: „Frate!” și se aruncă în brațele mărinarulu.

Dar biata copilă, mistuită așa de multu de tristeță și slăbită de lucru, nu putu să supôrte fericirea acésta, ce-i sosise așa fără de veste. Ea căđu leșinată la pământu.

La strigătulu Dolorei grăbiră îndată Donna Braulia și fică-sa Rosa.

„Ce s'a întimplat? Ce-i aci? Cine ești tu, tinérule?” întrebă Senora.

„Sunt fratele ei!” răspuse Tomasilo.

„Dacă i-ai fi frate, nu s'ar fi spăriat așa tare de tine.”

„Dar scumpă Dómnă. . . .”

„Nimica! Cară-te de aci. . . . Cartea de botez nu o ai la tine, și Dumnețeu mai scie, ce ai de gându!”

„Mamă,” începú Rosa, „elu e Tomasilo fratele Dolorei, e cu neputință, să nu-lu cunosci, dacă ai privi numai cătu de puțin la elu cu atențiune. Ei sémănu la olaltă, ca o rosă albă cu una roșie.”

„Ține-ți gura, netrebnico!” o sfădi Donna Braulia. „Mergi mai bine și adă oțetu, ca să o stropim pre Dolores. . . . Er tu,” îndreptându-se cătră mărinaru, „fă-mi plăcerea și nu mai veni la casa mea, aci ești de prisosu. Ce maniere însu acele, să te furizezi numai écă așa în casa cuiva?”

(Va urmă).

Bibliografie.

Schematismul Veneratului Cleru alu diecesei românesce greco-catolice a Lugoșului pre anul 1891, dela înființarea scaunulu episcopesc anul XXXVIII. Unu schematismu diecesanu este cea mai fidelă icónă nu numai cu privire la numărul sufletelor, dară și cu privire la starea morală și culturală a lor. La noi, unde locuesc la olaltă mai multe confesiuni și naționalități, schematismele sunt de o însemnătate foarte mare, atâtu din punctu de vedere bisericesc, cătu și din punctu de vedere politicu. Dintr'însele putem noi scii, cătu a crescutu sau cătu a scăđutu numărul credincioșilor nostri în raportu cu cei ce

aparțin altor confesiuni. Mai departe fiind noi Români ori uniți ori neuniți, din schematismele bisericelor române se pôte constată și numărul totalu alu Românilor din regatul ungaru. Ele cuprind o numărare a poporulu făcută de auctoritățile nostre bisericesce, în care numărare putem avé încredere deplină. Putem dăce chiar, că schematismele lucrate cu diligență și consciințiositate la noi sunt singurul mijloc de a îndreptă statisticile oficiose, ce se publică totu la 10 ani în urma numărării poporulu, cari statistice, precum e cunoscutu, de locu nu ne sunt favorabile.

Ce privesce Schematismulu din cestiune, putem afirmă, că elu e cel mai completu dintre toate schematismele apărute la noi până acum.

Din schematismulu de față află cetitorii, că diecesa română greco-catolică a Lugoșului se întinde preste comitatele Alba inferiôră, Caraș-Severin, Hunedôra, Timiș și Torontalu. Dela înființarea sa a fostu guvernată diecesa Lugoșulu de trei arhierii: Alesandru Dobra (1854—1869), Ioanu Olteanu (1870—1873) și Ilustritatea Sa actualulu Episcopu Dr. Victoru Mihályi. Pre lângă biserica catedrală s'a fundat la 1853 din grația Maiestății Sale Monarchulu și capitulu cu 6 staluri, cari de prezentu toate sunt umplute. Sântulu Scaunu consistorialu numără 31 de asesori actuali și 3 onorari. Întréga diecesă e împărțită în 5 decanate, în fruntea cărora se află câte unu canonicu, cu excepțiunea decanatululu V-lea, în fruntea căruia stă vicarul foraneu din Hațegu. Decanatele se subîmpart în 16 districte protopopesci conduse de 14 protopopi actuali și 2 administratori protopopesci. La singuraticele parochii se însemnă: depărtarea dela scaunulu episcopescu, anul, în care s'a înființat respectiva parochie, mai departe se spune, că are casă papochială și biserică ori capelă, și dacă da, din ce materialu, și cu a cui spese sunt zidite? cine-i patronulu? de unde are parochia matriculă? cine-i parochu, cantor, docente, curator? Câte suflete sunt pre teritoriulu parochiei, și anume gr. cat., rom. cat., gr. or., conf. helv., conf. aug., israeliți? cari dintre confesiunile străine au și biserică? ce filii aparțin la parochie? cătu sunt de departe de matre și câte suflete numără gr. cat., și câte de alte confesiuni? cătu s'au botezat (în matre și filii), înmormintat? cununat? unde-i oficiulu postal și stațiunea telegrafică? Cătu prunci au fost obligati a cerceta școla de toate țiile, și cătu au cercetat'o în faptă?

Din datele Schematismulu estragemu următoarele:

Preoți deficienți sunt în diecesa Lugoșulu 6. Din 1878—1890 inclusive au repositat 56 preoți.

Teologi absoluți, cari au așteptat ș. chirotonire, au fost 10. — Alunni diecesani pre la instituttele estranee sunt 14. — Alunni diecesani la instituttele pedagogice sunt 13. — Alunni pre la școlele medie proveduți cu stipendii sunt 50.

Parochii patronate sunt 70. 90 de parochii sunt încă neregulate.

Din conspectulu numericu, ce se află la pag. 114 și 115 a Schematismulu, se vede, că în diecesa Lugoșulu sunt: parochii și curatii 159, cooperaturi 7, parochii sub patronat 69, sub libera conferire a Ordinariatulu 90, vacante 6, cu biserică 120, cu casă parochială 66. Parochii sunt 118, administratori 37, cooperatori 9. Școle gr. cat. 102, docenți 82, case școlare 68, prunci obligati a cerceta școla 11,418. În decursulu anulu 1890 au fost botezati 2653, înmormintati 2564 persoane, cununate 716 părechii. Pre teritoriulu diecesei locuesc: 92,175 gr. cat., 238,725 rom. cat., 366,396 gr. or., 20,126 de conf. helv., 9,091 de conf. aug. și 20,381 israeliți.

Într'unu indice alfabeticu se cuprind numele persónelor clerulu diecesanu, anul născerii și alu chirotonirii, oficiulu, în care a mai funcționat fiesce care, pre lângă oficiulu, în care se află acum, și cătu timpu a funcționat.

Economie.

Cultivarea napilor de zahar de la 1888 in cace este forte rentabila. Causa e inmultirea fabricelor de zahar pe teritoriul patriei noastre. Pana la 1888 abia se aflau in Ungaria vestică câteva fabrici, și din cauza marilor contribuții (de 80 cr. pentru m.m. de nap), nici acestea nu puteau susține concurența cu fabricile de zahar austriace. După articolul de lege din 1888 referitor la contribuția de consum pentru zahar nu se mai demersă contribuția după napii întrebuințați la fabricarea zaharului, ci după zaharul produs și pus în comerț, și așa fabricarea de zahar în Ungaria a luat un avânt puternic, și aș avem în diversele părți ale țerei 17 fabrici, în cari s'au produs în anul trecut (1891) 1,153,000 m.m., precând mai înainte abia se producea pe jumătate. Așa în 1889 s'au produs în Ungaria numai 600,491. Erariul încă a câștigat prin reformarea legii referitoare la contribuția de zahar, de orece în 1887 s'a încasat numai 2,391,278 fl. 5 1/2, cr. precând în 1891 venitul erariului din zahar a fost de 4,206,179 fl. 17 1/2 cr. v. a. Pentru fabricarea unei măji m. de zahar crud se receră 8—10 m.m. de nap. Aș în Ungaria se cultivă cu nap de zahar cam la 100,000 de jugere de pământ, cari produc la 8,200,000 mm. de nap. Venitul curat al unui jugeră catastral cultivat cu nap face cam 25 fl. v. a. Anume considerând, că s'ar plăti pentru 1 jug. arândă anuală 15 fl., contribuție 1 fl. 50 cr., aratul de toamnă 6 fl. 50 cr., lucrul de primăvara și sementatul 6 fl., săpatul de trei ori 15 fl., scoterea napilor 12 fl., transportul 15 fl., alte spese 6 fl., suma cheltuelilor ar fi de 77 fl. v. a. Pre un jug. de comun se produc 120 m.m. Prețul unei măji se poate compută în 85 cr., și așa venitul brut al unui jug. cultivat cu nap ar face 102 fl. Subtrăgându-se din 102 fl. cheltuelile de 77 fl. rămâne venitul curat de 25 fl. Dacă s'ar cultivă pământul cu grâu, 1 jug. abia ar aduce pe an venit curat de 6—7 fl. v. a.

Rezultatele tarifei după zone. În edițiunea căilor ferate r. u. a apărut o dare de samă despre tarifa după zone. Re-

sultatele numerice probază mai pre sus de ori ce îndoelă, ce folose mari a adus introducerea tarifei pe zone, față cu care la început mulți aveau netcredere. Comparând rezultatele anului 1890 cu ale anului 1888 vom afla o diferență uimitoare în favorul celui dintâi. Anume percepțiunile arătă un plus de 3,021.200 fl. și erogațiunile un plus de 1,297.208 fl.; așa dară plus-ul percepțiunilor curate e de 1,633.992 fl. Acest plus are o valoare cu mult mai mare, dacă vom considera numărul călătorilor, dela cari provine. Călătorii în 1890 au fost mai de trei ori câți în 1888. În 1888 au călătorit 6,178.100 persoane, precând în 1890 numărul călătorilor s'a urcat la 17,895.500, așa dară s'au înmulțit cam cu 11 milioane. Circulațiunea repede, ușor și iestină creată prin introducerea tarifei după zone e de mare moment și pentru promovarea industriei, a comerțului și a economiei naționale preste totu.

Pentru promovarea albinăritului are de cuget ministru de agricultură a înființat un fond, din care păzitorilor de păduri și altor indiviși, cari au ocaziune de a se ocupa cu albinăritul, și cărora venitul anual e sub 300 fl., să li-se împrumute fără interese bani de lipsă la aranjarea de stupine. Stupinele le aranjază inspectorul de albinărit, din încredințarea lui învțătorul ambulant de albinărit. Suma împrumutată se poate depură în rate în decursul de 10 ani.

Revista comercială a săptămănei.

Timpul în decursul săptămănei a fost schimbăcios, la început a fost plăcut, ăra apoi au început ploe și ninsore. Sementăturile de toamnă sunt frumoșe.

Țirgul de bucate din Budapesta în săptămăna trecută a fost slab cercetat. Grâu curat a sosit mai mult ca în săptămăna precedentă, circulațiunea săptămănară se urcă la 80,000 măji m., s'a vândut maja m. cu fl. 9.95—10.35. Săcară încă a fost cam 5000 măji m., prețul i-a scădut, s'a vândut maja metrică cu fl. 9.10—9.25. Ovăsă a trecut mai puțin decât în săptămăna trecută, s'a vândut maja m. cu fl. 5.80—6.00, după calitate. Cucuruză încă a sosit mai puțin, s'a vândut meja m. cu fl. 5.25—5.30, ăra la

Steinbruch s'au vândut la 10,000 măji m. cu fl. 5.35—5.40. Sementă de cănepă s'a vândut maja m. cu fl. 12.00—12.50, — de ină cu fl. 13.00—13.50, — de trifoi cu fl. 62.00—65.00, — de lăternă cu fl. 52.00—56.00, — de măzărice cu fl. 6.00—6.25, — de mohoră cu fl. 6.00.

Țirgul de rătători dela Steinbruch. S'au plătit pentru rătători unguresci aleși, grei 48—48 1/2 cr., bătrâni 44—46 cr., marfă țerenscă 44—46 cr., sërbesci 43—46 cr. la kg. curat.

Bursa de Budapesta.

Din 16 Martiu st. n. 1892.

Renta de aur ung. 4%	107.15
„ „ hărtie „ 5%	101.90
Împrumutul căilor ferate ung.	118.50
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ost	
ung. (1-ma emisiune)	116.—
Amortisarea detoriei căilor ferate de Ost	
ung. (2-a emisiune)	100.—
Bonuri rurale ung.	93.25
„ urbariale ung.	100.—
Obligățiunile desp. regalilor	98.20
Împrumut cu premiu ung.	140.—
Losuri pentru regularea Tisel	136.50
Renta de hărtie austriacă	102.50
„ argint austriacă	98.75
„ aur austriacă	110.75
Losurile austr. din 1860.	140.—
Viena	154.—
Acțiunile banțel austro-ungare	1005.—
„ de credit ung.	841.50
„ austr.	306.60
Obligățiunile cu câștig ale băncel ipot. ung.	116.25
Scrisuri fonciare ale institut. de cred. și economi „Albina”	101.—
Galben împărătesc	5.59
Napoleon-d'or	9.45
Mărci 100 imp. germane	58.40
Londra 10 Livres șterlingi	119.30

Prețul mărfurilor.

Piața din Blasi: Grâu, hectitr. fl. 6.50 până 6.75, — grâu mestecat fl. 5.— până 6.25, săcară fl. 5.— până 5.50, — ovăsă fl. 2.— până fl. 2.50, cucuruză fl. 3.50 până fl. —, alacă fl. 2.— până fl. —, cartofi fl. 1.— până fl. —, — sementă de cănepă fl. — până fl. —, fasolea fl. 4.50 până fl. —, — carnea de vită chilo 44 până 48 cr., carnea de vițel 40 până — cr., carnea de porc 40 până — cr., carnea de berbec — până — cr., — 14 ouă cu 20 până — cr.

Editor și redactor răspunător:

Dr. Vasiliu Hossu.

Fundată în an.
1858.

FRANCISCU WALSER

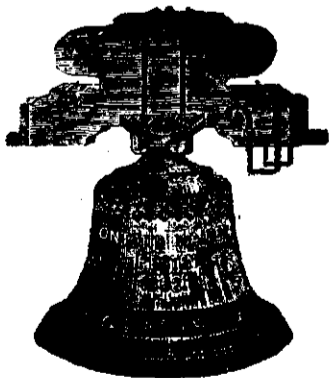
Liferant de curte
al Altezefi Sale
imp. și reg. Archi-
ducele Iosif.

proprietariul primei fabrici ungare de mașine și recușite de pompieri, turnătorii de clopote și metală

Budapesta, VII, strada Rottenbiller, Nr. 66

recomandă atențiunei preanoraților domni preoti

TURNATORIA SA DE CLOPOTE

(4) 10—52

Preliminare de spese și Preț-couranturi se trimită la cerere gratuită și franco.

Distins în anul 1885 la espozițiunea regnicolară din Budapesta pentru lucru escelent, progres și capacitate de concurență cu diploma cea mare de onore.

în care se fabrică atât grupuri cât și clopote singuratic: cu scaune de fier patentate și cu chivere (córne) scutite de frecare. Fabrica a liferat dela întemeierea sa 1800 clopote mari de metală, într'altel și cel del metropolă din Bucuresci în greutate de 8000 kilograme.

Se află umblătore scutite de mirosu, arangiamente pentru băi, conducte pentru apă și pompe pentru fântăni.

Cu deosebită stimă cutez a înconștință pe Veneratul Cleru greco-catolic,

că precum și până acum iau asupra-mi gătirea de iconostase, amvone, altare

și alte obiecte de ale instruirei interne a bisericelor, în ce priveste lucrul de măsurit și de sculptor, de colorare respective de marmorisare și de provedere cu icone sante, dimpreună cu aședarea acelor obiecte în fața locului, precum și renovarea de iconostase cu prețurile cele mai ieftine.

Cu proiecte colorate servesc cu placere.

Iconostasele ridicate de mine în bisericile greco-catolice au câștigat recunșcere deosebită, și tôte mă îndreptătesc la sperarea, că Veneratul Cleru mă va împărtăși ocașional-minte de prețuită-î încredere. Silința mea se va îndreptă totu-deauna într'acolo, că și de aci înainte se merită renumele cel bun, care mi-lam câștigat până acum.

Prin tariful de zone dispărându departările, prin aceta capacitatea de concurență mi-sa mărită.

Rogându-mă pentru prețuite comande sum

Oradea-mare, 10 Ian. 1892

cu deosebită stimă

Carol Müller,

auritor și fabric. de recuș. biserice.

(5) 5—26

Epistola circulară a Metropolitului și Episcopilor Provinciei bisericești de Alba-Julia și Făgărașu către totu Clerul și Poporul credincios alu acelei Provincie despre crescerea religio-morală a Tinerimii.

Iubiților în Christos Frați și Fii!

Detorința noastră de arhipăstori sufletesci ne îndemna cu tărie, ca să îndreptăm cătră voi, Iubiților în Christos Frați și Fii! cuvinte căldurose și sfaturi părințesci în unu lucru de forțe mare însemnatate pentru fericirea familiilor vostre și înflorirea santei noastre biserice, pentru înaintarea în viața religio-morală și prosperarea culturală a poporului nostru, și pentru binele patriei noastre iubite. Lucrul acesta însemnatu, despre care voim să vă vorbim astădată, este crescerea religio-morală a fiilor vostri.

Santa Maică Biserica conscie de misiunea divină, ce i-s'a datu de Domnul nostru Isus Christos prin sântii Apostoli cu cuvintele „Mergendă învățați tote poporele“¹⁾, s'a îngrijitu tot-deuna cu preferință și de învățarea și crescerea religio-morală a tinerimii; despre ce suntu dovadă strălucită nenumăratele institute culturale înființate de dinsa și numărusele documinte păstrate dela începutul creștinismului până în ziua de astăzi. Biserica noastră greco-catolică, deși s'a dezvoltat întră imprejurări grele, încă s'a silitu în ceea ce privește crescerea religio-morală a tinerimii, a ține pașu cu celelalte biserice catolice de pre suprafața pământului. Acesta o vedem apriat în școlele, ce Biserica noastră le-a înființat îndată după ce s'a efeptut sânta Unire cu biserica Romei, precum și în învățăturele neîntrerupte, ce sa continuat până la cuvintele căldurose adresate de Conciliul nostru provincial I. către toti credinciosii bisericei noastre despre instituținea junimii:²⁾ cuvinte, cari dacă toti cei chemați le-aru întipări adâncu în inimile lor, și s'ar sili să le urmeze, aru produce rezultate îmbucurătoare și salutare în ceea ce privește luminarea și lățirea moralității, sântirea și fericirea poporului nostru.

Dar dacă tot-deuna a fostu bine și folositoriu a se îngrijii de crescerea religio-morală a tinerimii, astăzi îngrijirea acesta a devenitu o lipsă dintre cele mai ardetore: căci păcatele și stricăciunea moravurilor, ce cu durere o vedem în zilele noastre, provine mai virtos de acolo, că dușmanii religiunii descoperite, și prin urmare și ai santei biserice, se silescu neîncetat a scote crescerea religio-morală nu numai din școlele publice, ci chiar și din sinul familiilor creștine. Acești omeni punu pondu mai virtos pre cultivarea minții și înzestrarea ei cu multe și felurite cunoscințe profane, dar nu se îngrijesc în măsura cuvenită și de cultivarea și nobilitarea inimei omului, deși e lucru învederat, că fără cultivarea și nobilitarea inimei, omul anevoe va pute căștiga o voință tare și statornică în deprinderea virtuții, carea să fie inclinată a lucra tot-deuna pentru ajungerea fericirii, atât a celei pământene, cât și mai virtos a celei cerești, care este scopul lui cel mai înalt. Însă esperința de tote zilele ne învăță, că inima se pôte cultivă și nobilită numai prin crescere religio-morală, pentru că dacă inima omului nu este pârunsă de iubirea și frica de Dumnezeu și de alte motive religiose, ce ne învăță sânta religiune, atunci voința lui, în loc să fie neclătită în virtute, se clătină ca trestia la suflarea vântului, devenind o jucărie a celor mai de josu patime și urite poște în viața omului.

Este deci detorința tuturor omenilor, cari se interesă de fericirea societății omenesci, să luere din tote puterile, ca tinerimea să nu fie lipsită de crescerea creștină, adică religio-morală preserisă cu totă căldura de sânta biserică.

I.

Crescerea religio-morală a tinerimii are să se începă în sinul familiei, de unde se continuă și se întregesce în școlă, și apoi se deplinesce și sântesce în sânta biserică.

Dumnezeu, Iubiților în Christos Frați și Fii! a impus părinților nu numai detorința de a se îngrijii de binele trupesc alu fiilor lor, nutrindu-i, îmbrăcându-i și scutindu-le viața; ci le-a dat și detorința de a se îngrijii și de binele sufletesc alu acelora, care e de mai mare preț, decâtu binele trupesc, îndreptându-i pre cărarea virtuții, ca să facă fapte bune, luminându-le mintea cu adevărurile s. religiunii și cu alte învățături folositoare, și dându-le tot-deuna esemplu bun în cuvinte și în fapte.

Cându Dumnezeu a impus părinților această detorință sântă, a lucrat după înțelepciunea sa, pentru că crescerea bună a pruncilor nu se pôte efeptu nici odată așa ușor ca atunci, cându aceia sunt în etatea cea mai fragedă și sub scutul părinților lor. Acesta se adevăresce și în însă-și natura, căci dacă voim, ca unu pomu tinere să crească oblu și frumos, dela începutu îl legăm de parū oblu, că dacă nu o facem acesta de timpuriu, pomul va cresce strîmb, și după ce se va fi întărit în această direcțiune rea, înzadaru ne vom sili a-lu obli. Tocmai așa se întâmplă și cu crescerea pruncilor, cari dacă dela începutu nu voru căpeta unu ajutoru bun și scutitoru spre crescerea religio-morală, mai târziu tote sfaturile părințesci voru fi desconsiderate, și nisuintele desprețuite din partea lor; precum o dovedescu acesta uenumăratele casuri triste în viața de tote zilele

Deci părinții să cugete seriosu, că mintea și inima pruncilor este ca cêra môle. Întrînele ușor se întipărescu tote cugetele, ce li-se comunică, și simțemintele, ce li-se arătă, întocmai precum cêra primesce ușor tote formele, ce voesce omul a i-le dá. De aceea părinții să se îngrijescă, ca fii lor încă din sinul familiei să primescă crescere bună și plăcută lui Dumnezeu, adică crescere religioasă, și acesta de o parte pentru că această crescere este mai momentosă și decidetore în viața omului, și se face mai ușor în cercul familiei; ér de altă parte pentru că auctoritatea, ce a datu Dumnezeu părinților asupra pruncilor lor, precum și iubirea împrumutată, îl face pre acestia, să urmeze mai bucuroși cuvintele audite și exemplele vedute în casa părințescă. Pentru aceea și Spiritul Sântu poruncesce părinților, să se îngrijescă de timpuriu de crescerea fiilor lor, dîcându-le :

„Fii ai, învățați pre ei, și înduplecă din pruncie grumazul lor.“³⁾ *Învăța prunculu pre calea sa, că și după ce va îmbetrâni, nu se va depărta delu aceea.“⁴⁾*

Conformu acestei învățături dumnezeesci părinții să se silească după putința a învăța de timpuriu pre fii lor despre adevărurile cerești ale santei religiunii, fără de a căroru cunoscință omul nuse pôte mântui; să sâdescă în inimile pruncilor frica Domnului, carea este „începutul înțelepciunii“, să-i îndemne spre o iubire sinceră către Domnul nostru Isus Christos Mântuitorul lumii, și să-i întărescă într'o pietate căldurosă către preacurata Fecioră Maria Maica lui Dumnezeu, și tot-odată să-i dedea și la o stimă vie față cu lucrurile sante, cum suntu santele sacraminte, sânta

biserică, sânta liturgie. Pruncii trebuie să afe mai încolo din gura părinților lor, că tote bunătățile, ce le primim, vinu dela Dumnezeu, și că necasurile, ce le întâmpinăm în viață, trebuie să le suferim cu răbdare creștină și fără a ne căi în potriua lui Dumnezeu, care lasă să vină și necasuri asupra omenilor sau pentru păcatele lor, sau pentru a-le probă iubirea lor către Dinsul; căci iubirea în necasuri se dovedesce mai tare. Părinții să spună pruncilor lor, că totu binele, ce-lu facem în lumea acesta, îl facem numai cu ajutorul grației lui Dumnezeu, și că fără de acestu ajutoru dumnezeescu nu putem face fapte bune meritorie, nici nu ne putem feri de păcat. Ca să căpetați însă acel u ajutoru, trebuie neîncetat să ne rugăm, și pentru aceea părinții să-și dedea pruncii încă din frageda etate a se rugă cu totă pietatea către Dumnezeu.

Santa Scriptură laudă forțe tare pre Tobia, pentru că și-a crescutu pre fiul său în frica Domnului și l'a învățat, cum să trăiescă după voea praesântă a lui Dumnezeu. În tocmai ca Tobia ar trebui să facă și părinții creștini. Cându căsenii și fii lor sunt adunați în jurul mesei ori în cercul familiei, părinții să îndrepte din cându în cându către ei cuvintele acelea, cari le grăia dreptul Tobia către fiul său, dîcându-i: „În tote zilele, fiule! adu-ți aminte de Domnul Dumnezeu nostru, și cu voea nu păcătui și nu călea poruncile lui; și în tote zilele vieții tale fă dreptate și nu umblă pre căile nedreptății. Că de vei face tu adevărul, cu sporu voru fi căile tale întru faptele tale... Din cele ce ai tu, fă milostenie... Să nu-ți întorci fața ta de către nici unu serac, și atunci de către tine nu-și va întorce Dumnezeu fața sa... Că comoră bună agonisesci ție la ziua cea de lipsă. Plata fiesce căru om, care ț-a lucratu ție, să nu rămână preste nopțe la tine, ci o dá îndată, și de vei slui lui Dumnezeu, și-se va resplăti. Iea aminte, fiule! întru tote lucrurile tale, și fii înțeleptu întru totă petrecerea ta, și ce uresci tu, nimenu să nu faci. Vinu, câtu să te îmbeți, să nu bei, și să nu mergă cu tine în calea ta beția... În totă vremea binecuvinteză pre Domnul Dumnezeul tău, și cere dela el, ca să se îndrepteze căile tale, și tote cărările tale, și sfaturile tale voru sporu.“⁵⁾

Dar Iubiților în Christos Frați și Fii! nu este destul, ca voi numai cu cuvintul să învățați pre pruncii vostri, ca să fie cu frica lui Dumnezeu și virtuoși, ci în această privință trebuie să le dați voi înși-ve și exemple bune de o viață adevăratu creștină. Fiindu pruncii încă nedevolțati în facultățile lor sufletesci, ei își întocmescu tote cugetele și lucrările lor după acelea, ce le aud și le vedu dela părinții lor și dela aceia, car trăiescu cu ei în familie. Ei adică facu întocmai ca începătorii în arta picturii, cari la începutu numai copiează, ce vedu, însă nu produc nimica originalu dela sine. De aceea Iubiților părinți! să băgați bine de seamă, ce grăiți și faceți în familie, și în societatea pruncilor vostri, căci vorbele și faptele rele strică pruncilor vostri forțe tare. Éra pentru această stricăciune voi veți avé mai târziu multă durere și amărăciune de inimă, și chiar și pedepsă grea la ziua judecării.

Așa dară, Iubiților în Christos Frați și Fii! nu numai cu învățături bune, ci și cu exemple bune nisuiți-vé a face de timpuriu din fii vostri creștini buni, aducându-vé aminte de cuvintele sântului Ioan gură de aur, care dîce: „Mare comoră suntu fii, și de aceea trebuie să purtăm mare grije de ei.“⁶⁾

¹⁾ Mat. cap. XXVIII. v. 19.

²⁾ Conc. prov. I. Tit. IX.

³⁾ Sirach 7, 25.

⁴⁾ Pilde 22, 6.

⁵⁾ Tob. 4.

II.

Crescerea religio-morală a pruncilor, primită de dînsii în familie, se continuă și întregese în școlă.

Sânta Maică Biserică a urmat tot-deuna cuvintele Domnului nostru Isus Christos, care a dîsu cătră sântii săi Apostoli: *Mergendu învățați toate poporele.*¹⁾ Conform acestor cuvinte sânta biserică nu numai a predicatî cuvîntul lui Dumnezeu la toate poporele, ci a întemeiat și școle publice, pentru ca cu atît mai ușor să potă învăța pre omeni adevărurile religiunii adevărate, precum și alte cunoștințe folositoare. Cu deosebire s'a îngrijit sânta biserică de înființarea așa numitelor școle populare sau elementare, în cari pruncii primescî învățaturî folositoare atît pentru viața pămîntescă, cît și cele de lipsă pentru dobîndirea fericirii cerești. La înființarea școlilor vîstre de caracter religio greco-catolic Noi, iubiților în Christos Frați și Fii! am primitu dela voi neprețuitu ajutoriu, pentru care meritați totă lauda și recunoștința noastră arhierescă, și sperăm, că preabunul Dumnezeu, care nu lasă ne-resplătită nici o faptă bună, va respălăti de prisos și jertfele, ce le-ați adus voi prin școlile vîstre pentru binele comun și pentru cultura vîstră religioasă și morală. În multe comune nu ați fostu mai înainte școle, dar voi ascultându la cuvîntul Arhierilor vîstri, cari vă spuneau, că numai un popor temătoriu de Dumnezeu și înzestrat cu fundată învățatură pote trăi fericit, v'ați adunat puterile și ați făcut și în acele comune școle bune și corîspundătoare legilor țerei nîstre. În multe comune învățaturî era rîu plătit, încâtu eră cu neputința a mai căpeta într'însele învățaturî provăduți cu sciința prescrișă de legile țerei; și voi ascultându și aci de sfaturile păstorilor vîstri sufletesci, v'ați nisuit și ați adunat mijloce materiale, din cari să se potă formă plăți învățatoresci mai mărișore decum eră, și ast-fel ați mîntuit caracterul religio-moral greco-catolic al școlilor vîstre.

Jertfele, ce voi, iubiților în Christos Frați și Fii! le-ați adus în trecut și le aduceți acum, ne îndreptătesc a speră, că cuvîntul Nostru arhieresc va fi din partea vîstră preceput și primit cu bucurie tot-deuna, și mai virtos acum, cîndu în interesul mîntuirii sigure a școlilor vîstre ne îndreptăm cu încredere cătră voi, cerendu, ca împreună cu Noi să nu pregetați a aduce și de aci înainte ori ce jertfă nouă, ce s'ar cere dela voi pentru păstrarea neschimbată a acelor școle, ce le aveți.

Mîntuirea școlilor nîstre greco-catolice este pentru biserică noastră și pentru poporul nostru credincios o cestiune de viață, care pre nici un fiu al bisericei nîstre nu-lu pote lăsa, să fie nepăsătoriu.

Este vorba adevărat înaintea de toate de păstrarea credinței adevărate în sufletele și inimile credincioșilor nîstri, fără de carea nimenea nu este plăcutu lui Dumnezeu, și prin urmare nu-și pote mîntui sufletul. Apoi în școlile nîstre greco-catolice puse sub grija și conducerea mai marilor bisericesci ai vîstri toate obiectele de învățămînt se propun așa, încâtu să-lu ducă pre omu la adevărată credință, la iubirea de Dumnezeu, la cunoșcerea lucrurilor dumnezeesci și la deprinderea virtuților creștine, cari toate sunt neapărat de lipsă, ca să putem dobândi fericirea cerească. Afară de aceea în școlile greco-catolice se dă învățămîntul santei reli-

giunii totă importanța cuvenită, ca ast-fel poporul să cunoască totu, ce trebuie să credă și să scie, ce trebuie se facă, pentru ca să-și potă ajunge scopul înalt, pentru care a fost creat. Aci învăța pruncii totu, ce deșteptă și luminează, totu ce nobiliteză pre omu, și-lu înaltă la cunoșcerea demnității, ce trebuie să o albă după natura sa primită dela Dumnezeu.

Pruncii pîtrunși de adevărurile religioase, își voru sci prețul demnitatea lor, și și-o voru păstră tot-deuna prin o viață sântă și virtuosă. Ei învăța în școlile greco-catolice, să fie tot-deuna supuși, și să onoreze în pîrinții lor chipul Părintelui cereșci, și în mai marii lor acea auctoritate, carea este dată de însuși Dumnezeu, er' în deapropiele lor să recunoască acea demnitate înaltă de fiu al lui Dumnezeu, care strălucese și pre fruntea lor proprie, și în exteriorul s'erac al celui lipsit să nu afe motivu de dispreț, ci motivu de îndurare după învățatura Mîntuitorului nostru. Tote acestea și alte multe, le învăța pruncii în școlile nîstre spre binele lor propriu, cît și spre binele societății, în care au să trăiesc. Cu un cuvînt instrucțiunea și crescerea în școlile nîstre greco-catolice este aședată pre temeiul neclătit al religiunii și moralei creștine-catolice, pre care trebuie să se rașime totă viața sufletescă a omului, dacă vră să fie membru folositor al societății omenesci și să-și potă căștiga binecuvîntarea Domnului în această viață pămîntescă și fericirea eternă în cecalaltă.

Nu așa însă stă lucrul în cele mai multe școle, cari nu au caracter religio și respective caracter greco-catolic. Instrucțiunea și educațiunea pruncilor în acele școle este adese-ori pusă în mîinile unor învățatori, cari sau nu pun mare pondă pre crescerea religio-morală, sau nu au credința noastră adevărată, sau nu au chiar nici o credință. Din care causă pruncii greco-catolici, cari aru cerceta acele școle, sau nu voru primi învățatură suficientă din doctrina religiunii, sau voru primi o instrucțiune și educațiune contrarie învățăturilor santei nîstre religiunii, sau se voru cresce fără nici o religiune, și ast-fel se voru espune pericolului de a se face nisce omeni fără de frica lui Dumnezeu, cari altora nu voru fi de folos, ci de stricăciune, er' pre sine se voru aruncă în brațele nefericirii atît în lumea această, cît și mai virtos în cecalaltă. Cea mai mare primejdie însă pentru pruncii crescuți în școle fără de caracter religio, sau, cum se dice astăzi, fără de caracter confesional, provine de acolo, că în aceste școle nu se dă pruncilor o creștere religio-morală determinată așa, precum prescrie sânta noastră biserică, și ast-fel după ce pruncii nîstri mai vinu în atingere și cu alți prunci de alte confesiuni, ușor potă căde în nepăsare față cu adevărurile de credință, și a-și însuși așa numitul indiferentism religio, care ținendu, că toate religiunile sunt totu într'o formă a se considera, nu pune prețu pre nici una din ele și pre toate le lapedă ca rele și nefolositoare.

O ast-fel de creștere greșită și condamnată de sânta biserică ar aduce cea mai mare nefericire asupra poporului nostru, pre care toți într'o formă îl iubim. Căci dacă lipsese convingerea tare religioasă cu toate motivele sale, cari îndemnă pre omeni la virtute, atunci ce mijloce se voru mai pute afla în lume pentru a împedea pre omeni dela păcate și fărădelegi, și mai virtos dela fărădelegile, pre cari justiția omenescă nu le pote afla și pedepsi? Er un popor cufundat în păcat și fărădelege cum va mai pute trăi? cum se va mai pute ridică? și cum va pute

ține pașu cu celealalte popore? căci scrisu este, că „păcatele s'erăcesc poporele“.

Din aceste, iubiților în Christos Frați și Fii! puteți ușor precepe, cît de mare este detorința vîstră de a vă trâmite pruncii la școlele, cari au caracter greco-catolic, și cît de mare răspundere luați asupra vîstră înaintea lui Dumnezeu, dacă trimiteți pruncii vîstri la școle fără de caracter religio, unde pre cum am arătat, pruncii vîstri ușor și-ar pute perde credința cea adevărată, și ast-fel să se nefericesc și pre sine și să vă nefericesc și pre voi, cari nu ați împedat această nefericire, deși ați fostu detori să o faceți această.

Sunt însă și alte motive, iubiților în Christos Frați și Fii! cari ne îndemnă a vă recomanda cu totă căldura, ca pre pruncii vîstri să-l trâmiteți numai la școle greco-catolice. Este adevărat, că în școlile nîstre greco-catolice, pre lângă fidelitatea și alipirea neclătită cătră strălucitul tron al Măiestății Sale Preagrațiosului nostru Rege apostolic, pre lângă iubire adevărată de patrie și ascultare de legile țerei, și pre lângă cunoștințele prescrie de lege, pruncii trebuie să învețe, cum se cuvine, și limba bisericei nîstre, carea este tot-odată și limba lor maternă; ceea-ce este lucru de mare însemnătate pentru biserică noastră și binele credincioșilor nîstri.

Pentru fiecare credincios al bisericei nîstre este o detorință a face, ca pruncii săi să cunoască deplin limba liturgică a bisericei nîstre, căci dacă pruncii nu voru învăța această limbă, cum voru precepe cultul divin, care la noi se face în limba românescă? Cum voru pute ei precepe și primi cuvîntul lui Dumnezeu, care din partea preotului li-se predică în limba românescă? Cum voru înțelege evlavioșele rugăciuni, cari le aud în sânta biserică, și cari trebuie să le urmăresc nu numai cu mintea, ci chiar și cu graiul viu atît la sânta liturgie cît și la alte ceremonii bisericesci? Cum voru pute învăța tainele mîntuirii, cari li-se înfățișeză în sublimele cântări bisericesci cîntate în limba română. Aceia, cari nu cunosc limba această, forte ușor se pot înstrăina de biserică noastră, fiindcă instituțiunile și lucrurile ei sante nu le pot precepe. Er înstrăinându-se de această biserică, se aruncă în cele mai multe casuri în nefericirea de a perde credința adevărată și prin această fericirea cerească.

Din acestea puteți precepe, iubiților în Christos Frați și Fii! cît de tare trebuie să vă îngrijiți, ca pruncii vîstri, pre cît este cu putință, să învețe numai în școlă gr.-cat. română.

De aci urmază și aceea, că trebuie să facem totu ce este cu putință, ca nu numai să conservăm, ci să și înmulțim școlile nîstre greco-catolice, ridicându școle pre totu loculu, unde cere lipsa. Însă școlile nîstre numai așa le vom pute păstră, dacă le vom întocmi întru toate conform legilor țerei, și mai virtos dacă ne vom îngriji, ca să se ridice plata învățătorilor cel puținu până la suma cea mai mică prescrișă de lege.

Voi, precum am dîsu și mai înainte, ați adus până acum, împreună cu Arhierii vîstri, mari jertfe, pentru ca să puteți păstră caracterul școlilor greco-catolice, și să puteți înființa școle noue greco-catolice, unde a cerut trebuința. Lăsa-veți voi acum, ca aceste școle ridicate pentru luminarea vîstră și a urmașilor vîstri, pentru fericirea vîstră cerească și pămîntescă și pentru înflorirea S. Maice Biserice să încete numai pentru o mică jertfă, ce s'ar mai cere pre lângă jertfele mari de până acum?

Noi suntem convingiți, că dacă voi veți cumpeni bine cele ce vi-le-am spus mai

¹⁾ Hom. I. în I. cătră Timot.

²⁾ Mat. 28.

înainte despre folosul școlilor greco-catolice române, nu veți pregetă a face totu, ce este cu puțință pentru mântuirea acelor școle. Și să nu credeți, iubiților în Christos Frați și Fii! că este cu neputință, a îmbunătăți plata învățătorilor noștri greco-catolici. Căci spre scopul acesta aveți la îndemână mai multe mijloce, pe cari dacă le veți folosi cu grije și stăruință, cu înțelepciune și conștiințioasă, atunci de bună seamă veți învinge toate greutățile, ori câtă de mari vi-s'ar părea acestea.

III.

Dintre mijlocele, cari vă pot duce la scopul amintit, aflăm de bine a vă recomanda și acum unele, cari se par a fi mai potrivite și mai ușor de folosit în împrejurările materiale, între cari ve aflați voi.

Mijlocele, cari cu deosebire vi-le recomandăm noi, iubiților în Christos Frați și Fii! sunt următoarele:

1. Ori unde bisericile noastre greco-catolice au venit mai mari, de câtă receră lipsele lor de toate dările, și firea acelor venit permițe, ca să le întrebuițăm și spre alte scopuri și folositoare, o parte din aceste venit se pot folosi și pentru ajutarea școlilor, și mai virtos pentru salarisarea învățătorilor, până când școlile vor purta caracterul religios greco-catolic. Școla, iubiților în Christos Frați și Fii! este fiica bisericii, și de aceea se cuvine, ca o mamă atât de iubită, cum este sânta biserică, să alege în ajutorul fiicei sale, când vede, că acesta are lipsă de ajutor.

2. Pretutindena, unde este cu puțință, să se înființeze magazine de bucate, sau grânare bisericesc, din a căror venit să se potă salarisa învățătorii, dându-li-se acelea bucate sau în natură, sau în preț, ce-lu ad. Aceste grânare, dacă vor fi administrate cu conștiințioasă, vor forma un izvor însemnat de venit nu numai pentru acoperirea lipselor bisericesc și scolastice, ci și pentru ajutarea credincioșilor noștri în timpul de lipsă, cândă adevărată sau grindina, sau seceta, sau vrsările de apă și alte nenorociri ar fi împedat producerea unei cantități suficiente de bucate pentru nutirea poporului din respectiva comună. Poporeni ajutați din acele grânare în timpul de mare lipsă, vor întorce mai târziu cu mulțămă și îndoita aceea, ce au primit din grânarii.

3. Unde este cu puțință, și mai virtos acolo, unde oficiul de cantor devine vacant prin mórtea respectivului cantor, ar fi tare bine, ca oficiul cantoral să se împreune cu cel documental, pentru ca pe calea acesta împreunându-se oficiile aceste două, să se împreune și beneficiile sau venitele lor, alegându-se un docent, care să fie tot-odată și cantor, ca ast-fel salariul lui să se potă urca ușor și fără de îngreunarea poporului barēmă la suma cea mai mică prescrișă de lege.

4. Tare mult se va ușora susținerea școlilor noastre și respective salarisarea învățătorilor, dacă câte două comune bisericesc, cari sunt aproape una de alta, și ambele au edificii scolastic separat, se vor uni în privința școlei, și amândouă vor susține cu puteri unite un singur învățător așa numit ambulant, care în o parte a dălei se țină învățămintul la școlarii dintr-o comună și în cealaltă parte a dălei la școlarii din cealaltă comună.

5. Mai departe este de însemnat, că toate greutățile le învinge mai ușor caritatea creștină, care pe fiece care om îl îndemă, ca pentru binele comun să jertfescă, câtă pot, și anume să dea mult din ceea ce

Dumneșă i-a dat mult, și mai puțin din ceea ce Dumneșă i-a dat mai puțin. Și ore ce scopu mai nobil și mai sântu s'ar pot afla, decâtă acela, ca să jertfim o parte din venitele averii noastre pentru susținerea școlilor greco-catolice, cari revărsă o mulțime de binefaceri asupra tuturor fraților noștri de o credință și de un sânger cu noi? De aceea, iubiților în Christos Frați și Fii! Noi vă îndemnăm în Domnul, să nu vă arătați scumpi acolo, unde Dumneșă și fericirea voștră și a pruncilor voștri poftese, să fiți cu mână largă. Dacă fiece care economă din comună este în stare să câștige atâta, câtă e de lipsă pentru susținerea casei și familiei sale, ore cu toții la olaltă nu vor fi în stare, să adune atâta, câtă se recere pentru susținerea unei școle bune? Acela, care dintră voi este proprietaru mai mare în vre-o comună, nu ar potă ore să ajute și școla greco-catolică, fără să se simțescă scurțat în venitele sale? Aceia, cari lasă după sine avere însemnată, ore nu și-ar potă aduce aminte înainte de ora morții și de școla greco-catolică din comuna sa, și nu ar potă să-lase și aceleia un ajutor ore-care, pentru care Dumneșă le va răsplăti cu multă îndurare? Caritatea creștină toate greutățile le învinge, și toate necasurile le suportă cu răbdare și abnegațiune, și pentru aceea mare este răsplata ei în ceruri.

6. În fine recomandăm, ca în timpuri potrivite, cândă adevărată poporeni din darul lui Dumneșă dispun de venit mai bunșore, să se facă colecte în bani și bucate pentru sporirea fondului bisericesc, din care să se potă ajuta și școla.

Dacă voi, iubiților în Christos Frați și Fii! veți urmă aceste sfaturi părintesci, cari noi vi-le dăm îndemnați numai de dorul ferbinte de a înaintă binele voștru moral și spiritual, câtă și bunăstarea voștră materială, și dacă vă veți uni puterile la olaltă, — atunci de bună seamă veți mântui tesaurul acesta scump, adevărat școlile voștre greco-catolice române și printr'însele veți face mult bine fiilor voștri și sântei noastre biserice.

IV.

Amă dășă însă, iubiților în Christos Frați și Fii! că creșterea religios-morală se sântesc și deplinesc în sânta biserică.

Ori câtă de bună ar fi creșterea pruncilor în familie și în școlă, aceea nu va fi deplină, și nu va aduce fructe meritore pentru viața eternă, dacă nu va fi sântită în sânta biserică. De aceea pruncii trebuie dedați de timpuriu, să cerceteze sânta biserică, căci aci audă mai larg învățăturile înalte și mântuitoare ale sântei noastre religii din gura preotului, care este detoriu a predică cuvintul lui Dumneșă și a îndemă pre credincioșii săi a trăi tot-deuna așa, cum ne-a învățat Mântuitorul nostru Isus Christos, pe care avem tot-deuna a-l rugă spre ajutorul nostru, căci dacă nu vom urmă poruncilor Lui, ajutați de grația Lui, înzădară ne vor fi toate învățăturile omenești. Apoi iubiților în Christos Frați și Fii! fără de rugăciune nu putem dobândi binecuvintarea Domnului și ajutoarele sale dumneșesci, cari sunt neapărat de lipsă pentru a potă duce o viață sântă creștină, și a ne feri de păcat. De aceea atâtu voi câtă și fiil voștri să cercetați sânta biserică, carea este casa Domnului, și casă de rugăciune pentru noi, unde nu numai învățați a vă rugă, cum se cade, ci prin rugăciunile voștre publice și comune mai ușor puteți dobândi darul și ajutorul de lipsă dela Părintele luminilor

preste toți, care vă va lumina mintea și ajuta voința, ca să puteți umbla tot-deuna pe cărările virtuții una cu fiil voștri. Totu în sânta biserică primesc fiil voștri și santele sacraminte, cari îi sântesc, și mai virtos taina pocăinței, prin care ne curățim sufletul de întinăciunea păcatului, și taina sântei cuminecături, prin care ne unim cu Domnul nostru Isus Christos, pe carele primindu-l în inimele noastre, primim în noi pre izvorul tuturor darurilor ceresc și pre apărătorul nostru atotputernic în contra tuturor ispitelor păcatului și aleșurilor diavolului.

Așadară iubiților în Christos Frați și Fii! dacă doriți, ca fiil voștri să se sântesc și întăresc în virtute și ast-fel creșterea lor religios-morală din familie și școlă să se deplinesc și să capete caracterul cel mai înalt al creșterii adevărat creștină, trebuie să stăruiti, ca fiil voștri să cerceteze câtă se potă mai des sânta biserică. Er voi, iubiților în Christos Frați Preoți! faceți totu, ce vă stă în puțință, ca să atrageți poporeni voștri la sânta biserică. Îngrijiți-vă cu ajutorul credincioșilor, cari iubesc mărirea casei Domnului, ca sânta biserică să fie tot-deuna curată și înzestrată cu toate cele de lipsă, cari formeză podoba ei. Țineți cultul dumneșesc tot-deuna cu totă gravitatea, demnitatea și pietatea cuvenită față cu Domnul cerului și al pământului, al căruia șerbitori sunteți. Faceți, ca în bisericile voștre, unde oficiul de cantor e separat de cel documental, să se aplice de cantor omeni temători de Dumneșă, cu viață nepetată și cântăreți bun, cari cu viața lor cuvioasă și cu cântările lor melodiöse să îndulcesc și edifice, și să alipesc pre poporul nostru de sânta noastră biserică, așa în câtă nici un interes lumesc, și nici o încercare contrarie să nu-l potă înstrăina, desface și scote din sinul sântei noastre biserice, și prin acesta să-l ducă spre perire; ceea ce dacă preoții noștri vor face conform chemării lor, atunci pot fi liniștiți, că și-au împlinit detorița sântă, pentru care au să dea mare seamă înainte lui Dumneșă, și deodată au promovat și fericirea temporală și eternă a poporenilor încredințați păstoririi lor.

Timpul, în care ne aflăm acum, este timpul sacru al Păresimilor, destinate de sânta Maică Biserică pentru a ne îngriji în mod special de mântuirea sufletelor noastre. Să profitați deci de acestu timp prețios, ca să vă curățiț cugetele și să vă îndreptați voința după voea preasântă a lui Dumneșă. Să desbrăcați vesmintul păcatului, și să îmbrăcați vesmintul nevinovăției și al darului sântitoriu, ce vi-se imbie mai ales în aceste sante dăle. Să facem toți propusuri tari, că vom șerbi tot-deuna cu credință și statornicie lui Dumneșă și sântei sale biserice, și vom aduce toate jertfele, ce se vor cere dela noi pentru creșterea unui popor evlavios și alipit cu trup și suflet de sânta noastră biserică și de instituțiunile ei, cari promovează cultura și fericirea noastră atâtu pre pământu câtă și în viața eternă. Spre acestu scop vă dăm tuturor, iubiților în Christos Frați și Fii! binecuvintarea noastră arhierescă.

Darul Domnului Nostru Isus Christos și iubirea lui Dumneșă Tatăl și împărțășirea Spiritului Sântu să fie cu voi cu toți. Amin!

Blași 1 Martie 1892.

Ioan Vancea, Mihail Pavel, Arch. și Metr. de A.-Iulie. Episcopul Oradei-mari.

Victor Mihályi, Ioan Szabó, Episcopul Lugosului. Episcopul Gherlei.

Josif Gans,

fabricant și reparatoriu de mașine agronomice

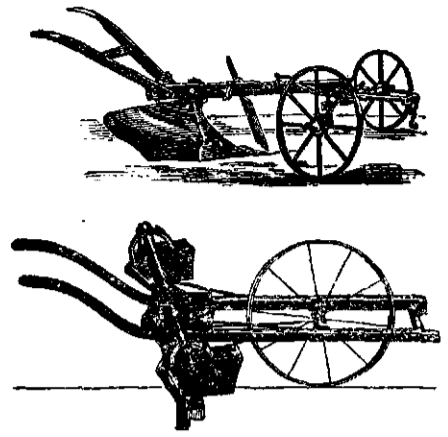
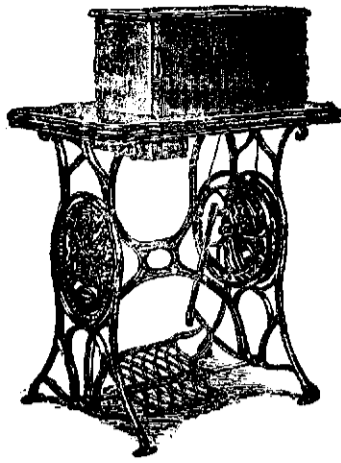
in Blasiu (Balázsfalva)

recomandă pre lângă garanță și serviciu solid și prompt depositul său de

pluguri, mașine de imblatit, de cusut, de trierat și de alte instrumente economice, toate din fieru batut.

Tote obiectele amintite se pot procura și pre lângă solvire in rate.

(7) 2-13

MERSULU TRENURILORU pre liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Octobru 1890.

Budapest'a—Predealu				Predealu—Budapest'a				Budapest'a—Aradū—Teușu				Teușu—Aradū—Budapest'a				Copsi'a-mica—Sibiū			
Trenu accelerat	Trenu accelerat	Trenu de persoane	Trenu de persoane	Trenu accelerat	Trenu de persoane	Trenu accelerat	Trenu de persoane	Trenu accelerat	Trenu de persoane	Trenu accelerat	Trenu de persoane	Trenu accelerat	Trenu de persoane	Trenu accelerat	Trenu de persoane	Trenu de persoane	Trenu de persoane		
Vien'a	3.25	8.15	10.—	Bucurescl	7.40	8.50	Vien'a	8.—	10.50	Teușu	1.39	3.04	Copsi'a-m	3.—	10.57	7.10			
Budapest'a	9.15	1.50	8.30	Predealu	1.12	5.16	Budapest'a	1.50	8.15	Alb'a-Jul'i'a	2.19	3.40	Șeic'a mare	3.31	11.27	7.43			
Szolnok	11.19	4.10	11.38	Timișu	1.42	5.57	Szolnok	3.57	11.14	Vintul-de-j	2.36	4.58	Loamneșu	4.15	12.08	8.27			
P.-Ladány	12.57	5.51	2.12	2.18	6.58	7.23	Aradū	6.52	3.45	Jibotū	3.03	4.20	Ocn'a	4.46	12.36	8.59			
Oradea-m.	2.12	7.06	3.53	2.48	4.20	8.03	Glogovațu	2.20	4.42	Oreștie	3.30	4.42	Sibiū	5.10	1.—	9.23			
Mezō-Telegd	2.19	7.13	4.—	3.19	5.07	8.37	Gyorok	2.34	5.03	Simeri'a	4.17	5.43	Sibiū—Copsi'a-mica						
Rév	2.49	7.43	4.30	3.40	5.42	9.04	Panlișu	3.05	5.14	Dev'a	4.33	5.59	Sibiū	7.35	4.34	10.17			
Buc'i'a	3.26	8.18	5.22	3.56	6.09	9.46	Radna-Lip	3.23	5.32	Branicic'a	4.55	6.24	Ocn'a	8.02	4.58	10.43			
Ciucia	4.21	9.07	6.51	4.29	6.55	11.03	Conopū	3.39	5.56	Ilia	5.17	6.49	Loamneșu	8.30	5.25	11.09			
Huiedinū	4.55	9.37	7.12	5.34	8.23	11.29	Bērzava	6.12	7.27	Gurasad'a	5.28	7.—	Șeic'a-mare	9.05	5.55	11.40			
Stan'a	5.47	10.37	8.29	5.54	8.53	12.06	Soborșinū	6.58	8.07	Zamū	5.53	7.28	Copsi'a-m	9.34	6.20	12.05			
Aghirișu	6.—	11.10	8.46	6.21	9.31	12.37	Bērzava	7.26	8.33	Soborșinū	6.24	8.03	Cucerdea—Osiorheiu—R.-sas.						
Ghiribēu	6.18	11.10	8.46	6.42	10.09	12.53	Zamū	7.52	8.53	Bērzava	7.02	8.54	Cucerdea	2.50	8.20	2.41			
Nadașelū	6.34	11.23	9.03	6.55	10.31	1.18	Gurasad'a	8.08	9.13	Conopū	7.17	9.10	Cheța	3.19	8.53	3.11			
Clușu	6.34	11.23	9.03	7.31	11.42	2.13	Ilia	8.26	9.29	Radna-Lip	5.44	7.46	Ladoșu	3.34	9.11	3.27			
Apahida	7.34	12.38	10.03	8.—	12.28	2.27	Branicica	8.52	9.53	Paulișu	6.01	7.57	M.-Bogatu	3.48	9.39	3.41			
Ghiririșu	7.57	1.14	10.37	8.07	1.08	3.47	Dev'a	10.—	10.19	Gyorok	6.20	8.08	Cipeu-Iernut	4.24	10.18	4.18			
Cucerdea	8.22	1.54	11.28	8.24	1.35	4.07	Simeria	10.25	10.50	Glogovațu	6.49	8.30	Kerelō-S.-Pāl	4.39	10.34	4.33			
Uiōr'a de M	8.38	2.13	11.45	8.54	2.31	4.52	Oreștie	11.58	11.44	Aradū	7.02	8.40	Nirasteu	5.02	10.58	4.56			
Vintul-de-s	8.43	2.13	12.13	9.25	3.18	5.26	Jibotū	11.29	12.06	Szolnok	11.51	2.21	5.36	5.14	5.14				
Aiudū	9.14	2.13	12.58	10.45	5.14	6.52	Alb'a-Jul'i'a	11.56	12.38	Budapest'a	1.55	5.50	5.36	5.36	5.36				
Teușu	9.48	2.13	12.58	11.01	6.08	7.40	Teușu	11.56	12.38	Vien'a	7.20	3.—	7.15	7.15	7.15				
Craciunelū	9.50	2.13	12.58	11.01	6.08	7.40	Simeri'a—Petrosieni				Petrosieni—Simeri'a				R.-sas.—Osiorheiu—Cucerdea				
Blașiū	9.50	2.13	12.58	11.01	6.08	7.40	Simeri'a	6.34	10.35	4.22	Petroseni	6.00	10.50	4.11	R.-sasescu				
Micasas'a	9.50	2.13	12.58	11.01	6.08	7.40	Streiu	7.28	11.26	4.58	Banița	6.41	11.40	5.02	Osiorheiu				
Copsa-m	9.50	2.13	12.58	11.01	6.08	7.40	Hategu	8.45	12.23	5.42	Crivadia	7.19	12.19	5.59	Nirasteu				
Mediașu	10.06	2.13	12.58	11.01	6.08	7.40	Pul	9.53	1.21	6.36	Pul	7.57	1.05	6.52	Kerelō-S.-Pāl				
Elisabetopol	10.06	2.13	12.58	11.01	6.08	7.40	Crivadia	10.53	2.23	7.24	Hategu	8.36	1.54	7.52	Cipeu-Iernut				
Sighișor'a	11.04	2.13	12.58	11.01	6.08	7.40	Banița	11.45	3.19	8.04	Streiu	9.18	2.49	8.39	M.-Bogatu				
Hașfalēu	11.19	2.13	12.58	11.01	6.08	7.40	Petroseni	12.26	4.—	8.36	Simeria	9.52	3.27	9.20	Ladoșu				
Homorodū	12.27	2.13	12.58	11.01	6.08	7.40	Aradu—Timisiōr'a				Timisiōr'a—Aradu				Cucerdea				
Agostonfalva	12.58	2.13	12.58	11.01	6.08	7.40	Aradu	6.15	11.30	7.15	Timisiōr'a	6.20	1.11	5.05	Cheța				
Apatia	1.15	6.10	8.09	1.52	10.07	8.17	Aradulū-noū	6.43	11.54	7.27	Sân-Andreiu	6.39	1.39	5.35	7.57				
Feldiōr'a	1.35	6.41	8.43	2.18	10.44	8.42	Németh-Ság	7.05	12.19	7.45	Merczifalva	6.53	1.57	5.56	11.53				
Brasovū	2.00	7.17	9.18	2.25	11.04	8.47	Ving'a	7.32	12.47	8.04	Orczifalva	7.04	2.16	6.13	12.01				
Timișu	3.01	8.—	10.03	2.46	11.16	9.12	Orczifalva	7.48	1.04	8.16	Ving'a	7.21	2.46	6.40	12.22				
Predealu	3.31	8.—	10.03	2.55	11.51	9.51	Merczifalva	8.03	1.20	8.27	Németh-Ság	7.36	3.03	7.01	12.50				
Bucurescl	3.31	8.—	10.03	3.—	12.06	10.06	Sân-Andreiu	8.19	1.38	8.39	Aradulū-noū	7.53	3.36	7.34	Simeri'a—Hunedōr'a				
M.-Ludosiu—Bistritia				Bistritia—M.-Ludosiu				Ghirisiu—Turd'a				Turd'a—Ghirisiu				Hunedōr'a—Simeri'a			
Mureșu-Ludoșu	4.—	4.15	4.15	Bistritia	1.16	4.15	Ghirisiu	7.48	10.35	3.40	10.20	Turd'a	4.50	9.30	2.30	8.50	Simeri'a		
Tagu-Budatelecū	6.48	7.21	7.21	Tagu-Budatelecū	6.48	7.21	Turd'a	8.08	10.55	4.00	10.44	Ghirisiu	5.10	9.50	2.50	9.10	Cern'a		
Bistritia	9.59	7.21	7.21	Mureșu-Ludoșu	7.21	7.21	Sighișor'a—Odorheiu				Odorheiu—Sighișor'a				Simeri'a				
Nota: Numerii incuadrati cu linii grose insemnează orele de noapte.																			
Budapest'a, gara de vestu — Rusiava—Vercerova.								Vercerova—Rusiava gara de vestu, — Budapesta.								Dum.	Trenu de persoane	Trenu de persoane	Trenu de persoane
Viena	9.15	10.36	8.30	9.15	4.15	Bucurescl	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Budapesta	2.20	7.45	1.25	7.—	9.20	Vercerova	2.26	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Czegled	9.45	2.39	9.21	10.34	Rusiava	2.35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Seghedinu	5.29	1.14	4.44	12.51	1.05	3.05	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Timișora	5.25	1.40	4.50	1.15	1.15	3.24	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Topoloveți	—	6.42	7.44	6.48	10.57	3.40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Lugoșu	—	7.30	8.12	7.29	12.20	3.53	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Caransebeșu	—	8.43	9.04	8.42	2.55	5.20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Teregova	—	—	9.59	9.52	4.40	6.31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Mehadia	11.57	—	—	11.05	6.10	7.35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Băile-Herculane	—	—	11.09	11.14	6.54	8.15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Topletu	—	—	11.19	11.27	7.17	8.15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Rusiava	12.24	—	11.36	11.45	7.45	9.20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Vercerova	12.29	—	11.42	2.01	—	9.50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Bucurescl	12.37	—	11.50	2.10	—	11.40	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—			
Budapesta																			
Viena																			